PLAN DYDAKTYCZNY NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO WG PROGRAMU „PRZESZŁOŚĆ I DZIŚ" W I KLASIE LICEUM

NA ROK SZKOLNY 2021/2022 (4 godziny w tygodniu)

NAUCZYCIEL JĘZYKA POLSKIEGO: Agnieszka Dziemba

Tematyka i problematyka lekcji	Liczba godzin	Lektury i inne teksty kultury (teksty podstawowe i konteksty)	Wymagania z zakresu kształcenia literacko-kulturowego i kształcenia językowego. Poziom podstawowy. Uczeń:
Antyk, czyli korzenie naszej kultury. Wprowadzenie do starożytności	2	*Iliada* i/lub *Odyseja* Homera (przypomnienie lektury z gimnazjum)	- przedstawia okres klasyczny jako szczyt rozwoju kultury greckiej - wymienia najważniejsze osiągnięcia kultury greckiej i rzymskiej - wskazuje eposy Homera jako początki literatury; określa ich tematykę, wskazuje najważniejsze cechy - wymienia bohaterów wojny trojańskiej; charakteryzuje najważniejszych z nich - wymienia i opowiada wybrane przygody Odyseusza - wyjaśnia termin: porównanie homeryckie (na przykładach) - przedstawia cechy herosa greckiego (np. na przykładzie Achillesa) - układa zdania, w których pojawią się w różnych znaczeniach słowa: heros, heroizm, heroiczny
Mity, czyli opowieści o Początku	1	greckie mity genezyjskie w opracowaniu J. Parandowskiego i/lub innych autorów (powtórzenie wiadomości z gimnazjum)	- wyjaśnia na przykładach, czym jest mit - podaje cechy mitu jako opowieści dawnych ludów - wymienia podstawowe rodzaje mitów - przedstawia, jak wg mitologii greckiej powstał świat, bogowie, ludzie - przedstawia „genealogię" bogów greckich - streszcza (opowiada) wybrane mity - wskazuje najważniejszych bogów greckich, określa ich „specjalizacje" i cechy - określa, w czym bogowie greccy byli podobni do ludzi, a czym się od nich różnili.
Bogowie i herosi. W świecie mitów greckich	2	mity greckie w opracowaniu J. Parandowskiego i innych autorów – fragmenty zamieszczone w podręczniku i inne, przedstawiające: *mity o Orfeuszu, Prometeuszu, Tezeuszu i toposie labiryntu, Narcyzie, Syzyfie itp.* PROPONOWANE KONTEKSTY Z. Kubiak, *Brewiarz Europejczyka* (fragment: *Eleuzis*), Z. Herbert, *Historia Minotaura*	- omawia różne funkcje mitów (dawniej i dziś) - przedstawia postacie bogów i herosów, wskazując ich symbolikę - na podstawie poznanych mitów wskazuje archetypy i toposy ważne dla kultury europejskiej (np. topos labiryntu, wędrówki, Arkadii, archetyp władcy, zdobywcy, wojownika, matki itp.) - uzasadnia, dlaczego każdy Europejczyk powinien znać mity greckie - określa ważne dla starożytnych wartości, które wpisane są w opowieści mityczne - wyjaśnia pochodzące z mitów greckich związki frazeologiczne utrwalone w języku polskim - wskazuje rzeczowniki, które pierwotnie funkcjonowały jako nazwy własne, a potem stały się nazwami pospolitymi (np. chaos, narcyz, adonis, nestor) - czyta ze zrozumieniem fragment literatury naukowej; znajduje w nim potrzebne informacje

			- na podstawie przeczytanych tekstów buduje definicję mitu - w czytanym tekście informacyjnym wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia - wyjaśnia, czym jest frazeologizm - rozpoznaje frazeologizmy (w tekście)
Geneza teatru starogreckiego	2	materiały informacyjne i ilustracje z podręcznika (rozdz. 2); sztuka grecka okresu klasycznego; porządki architektoniczne; Praksyteles, *Hermes z małym Dionizosem*	- przedstawia genezę dramatu antycznego, wywodząc ją od świąt ku czci Dionizosa - posługując się rysunkiem (zdjęciem), opowiada o wyglądzie i funkcji amfiteatru greckiego oraz zasadach gry aktorów - prezentuje najważniejszych twórców dramatu greckiego (Ajschylos, Sofoles, Eurypides, Arystofanes) - *przygotowuje i przedstawia w klasie prezentację multimedialną (np. w programie PowerPoint) np. na temat historii dramatu greckiego, teatru w Atenach w okresie klasycznym, agonów teatralnych - wyjaśnia, jak starożytni Grecy rozumieli piękno - wykorzystując wskazówki z podręcznika, opisuje rzeźbę Praksytelesa - *na podstawie wskazanych zabytków (rzeźby, budowle) przedstawia główne cechy sztuki greckiej okresu klasycznego - gromadzi wywodzące się od nazw greckich słownictwo związane z teatrem i tragedią
Obraz ludzkiego losu, czyli tragizm w dramacie antycznym	2	Sofokles, *Król Edyp* [wariant: *Antygona*] (utwór czytany w całości) Arystoteles, *Poetyka* (fragm.) Humphrey D.F.Kitto, *Król Edyp* (fragm.) wybitne realizacje tragedii antycznych na scenie lub na ekranie (wskazane obejrzenie jednej z nich)	- prezentuje własne odczucia związane z lekturą dramatu - określa problematykę utworu - przedstawia przebieg wydarzeń ukazanych w przeczytanej tragedii (streszcza utwór) - wyjaśnia, na czym polega tragizm sytuacjibohaterów - wskazuje motywy decyzji bohaterów, wypowiada swoje oceny i opinie na temat etycznej strony ich wyborów - zabiera głos w klasowej dyskusji stanowiącej rodzaj sądu literackiego nad bohaterami - tworzy samodzielne wypowiedzi argumentacyjne - w swoich wypowiedziach poprawnie używa określeń: wina tragiczna (hamartia), konflikt tragiczny, wybór tragiczny, ironia tragiczna - określa, jaką rolę w antycznej wizji ludzkiego losu odgrywało fatum (Mojry, przeznaczenie) - swoimi słowami wyjaśnia, na czym polegała antyczna koncepcja tragizmu, - interpretuje szczegółowo fragmenty tragedii (m.in. fragment zamieszczony w podręczniku)
Budowa tragedii antycznej	1	*Król Edyp* lub *Antygona* Sofoklesa	- przypisuje utwór do właściwego rodzaju literackiego (dramatu) i uzasadnia, wskazując jego charakterystyczne elementy - swoimi słowami wyjaśnia pojęcia: *mimesis*, *katharsis* - podaje synonimy wyrazów: tragiczny, dramatyczny oraz wyrazy bliskoznaczne - głośno i wyraziście czyta fragmenty dramatu - na przykładzie znanego dramatu przedstawia budowę tragedii antycznej: • określa rolę chóru • wyjaśnia, na czym polegały trzy jedności

			- wymienia inne zasady rządzące budową tragedii antycznej (np. niepokazywanie scen drastycznych, maksimum trzech aktorów na scenie itp.) - czyta ze zrozumieniem tekst informacyjny; znajduje w nim informacje potrzebne do interpretacji tragedii
Miłośnicy mądrości – wielcy filozofowie świata starożytnego. Antyczne szkoły filozoficzne	1	Informacje o filozofii antycznej z podręcznika. *Teksty i informacje samodzielnie znalezione przez uczniów PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: Rafael, *Szkoła ateńska* J.-L. David, *Śmierć Sokratesa*	- wie, co jest przedmiotem filozofii i jakie są główne dyscypliny filozoficzne - stawia podstawowe pytania filozoficzne - wyjaśnia, kim byli: Sokrates, Platon, Arystoteles, Diogenes, Zenon z Kition, Epikur, Seneka i Marek Aureliusz - redaguje noty biograficzne omawianych filozofów greckich, krótko charakteryzuje najważniejsze założenia ich filozofii (na podstawie podręcznika) - określa cele, jakie stawiała przed sobą filozofia człowieka - *wie, kim byli sofiści - prezentuje główne szkoły filozoficzne starożytnej Grecji i Rzymu, wskazując ich najważniejsze poglądy (na podstawie podręcznika) - *wygłasza krótkie referaty, wykorzystując wiadomości z gimnazjum oraz nowe – z podręcznika i innych źródeł - w swoich wypowiedziach poprawnie używa terminów: platonicy, idealizm platoński, stoicy, epikurejczycy, *sofiści, *cynicy, *sceptycy (oraz wyrazów pokrewnych) - dostrzega i *prezentuje problemy filozoficzne związane z wybranymi nurtami filozofii antycznej oraz innych filozofów - korzysta ze słowników i leksykonów
Plejada starożytnych poetów	1	*Informacje z podręcznika o poetach starożytnych: Tyrteuszu, Safonie, Anakreoncie, Symonidesie, Teokrycie, Wergiliuszu, Owidiuszu	- *krótko przedstawia postacie najważniejszych poetów starożytności - *charakteryzuje lirykę jako rodzaj literacki, wskazując jej podstawowe wyznaczniki - *podaje przykłady różnych gatunków lirycznych - *wyjaśnia pierwotne znaczenie pojęcia: liryka - * wyjaśnia terminy: poezja tyrtejska, elegia, strofa saficka, hymn, epigramat, epitafium, anakreontyk, wiersz biesiadny, erotyk, sielanka (idylla, bukolika) - *szerzej wyjaśnia, czym jest topos Arkadii i jakie jest jego pochodzenie - *czyta ze zrozumieniem wiersz Horacego; określa jego tematykę i problematykę - *wyjaśnia, co jest powodem dumy artysty - *wyjaśnia, o jakim pomniku pisze Horacy w swej pieśni - *dostrzega autobiograficzny charakter utworu - *dostrzega i komentuje toposy *exegi monumentum* i *non omnis moriar*; określa ich funkcję w wierszu
Poezja Horacego, czyli Arkadia w cieniu śmierci	1	*Horacy, *Wybudowałem pomnik* *Horacy, *Do Leukonoe*, *Do Deliusza*, PROPONOWANE KONTEKSTY	- *czyta ze zrozumieniem pieśni Horacego (głośno, wyraziście, z właściwą dykcją i intonacją) - *określa tematykę czytanych utworów - * swoimi słowami przedstawia filozoficzną problematykę czytanych wierszy; wskazuje elementy stoicyzmu i epikureizmu

		J. Krókowski, [*Horacjańskia refleksja nad życiem*]	- *wskazuje toposy ważne dla twórczości Horacego (arkadia, śmierć, przemijanie) i określa ich funkcje - *rozważa, na czym polegają uniwersalne wartości utworów Horacego - *charakteryzuje budowę czytanych utworów, wyjaśniając, na czym polega jej klasyczny charakter - *charakteryzuje pieśń jako gatunek poezji starożytnej - * czyta ze zrozumieniem teksty naukowe na temat poezji Horacego - *wyjaśnia znaczenie i źródło pojęć: mecenas, mecenat
Biblia – księga nad księgami	1	*Biblia* – wiadomości ogólne	- podaje podstawowe wiadomości na temat Biblii (pochodzenie, budowa, Stary i Nowy Testament, księgi biblijne, gatunki biblijne, języki Biblii, Pięcioksiąg Mojżeszowy, rozdziały i wersety) - wymienia najważniejsze księgi Starego Testamentu, postaci bohaterów biblijnych (np. Kain i Abel, Abraham, Izaak i Jakub, Noe, Salomon i Dawid, postacie proroków itp.) oraz motywy (np. wieża Babel, potop itp.) - wyjaśnia, na czym polega religijna i kulturowa rola Biblii - wymienia sposoby odczytywania Biblii (jako księgi świętej, jako dzieła zawierającego sens moralny, jako tekstu kultury) - relacjonuje (streszcza) biblijny opis stworzenia świata i człowieka oraz wygnanie pierwszych rodziców z raju - odczytuje biblijny opis stworzenia świata jako hymn na cześć Wszechmogącego; porównuje go z mitologiczną kosmogonią - poprawnie używa pojęć: politeizm, monoteizm
Księga Hioba, czyli opowieść o wielkim cierpieniu	1	*Księga Hioba* (fragm.) A. Świderkówna, [*Tajemnica ludzkiego cierpienia*] A. Kamieńska, *Powrót Hioba*	- opowiada (streszcza) historię Hioba - podejmuje próby samodzielnego odczytania sensów czytanej opowieści - formułuje własne sądy i opinie, uzasadnia je - tworzy samodzielne wypowiedzi argumentacyjne (stawia tezę i dobiera argumenty, odwołując się do czytanych tekstów) - *rozpoznaje cechy gatunkowe fragmentów Księgi Hioba (np. opowiadanie, lamentacja, dialog) - czyta ze zrozumieniem eseistyczny tekst popularnonaukowy; wykorzystuje zawarte w nim informacje do interpretacji opowieści biblijnej - ujmuje własne refleksje na temat cierpienia i wiary oraz związanych z nimi tekstów w wypowiedzi pisemnej - opisuje styl biblijny, wskazując jego charakterystyczne cechy i typowe środki stylistyczne
Modlitwa wieków	1	Księga Psalmów: *Psalm 6*, *Psalm 144*, inne wybrane psalmy w różnych tłumaczeniach (przypomnienie z gimnazjum)	- wyjaśnia, jakim gatunkiem jest psalm biblijny - podaje podstawowe wiadomości o Księdze Psalmów (m.in. na temat jej autorstwa) - wymienia podstawowe rodzaje psalmów - rozpoznaje rodzaj wskazanego psalmu - interpretuje psalmy biblijne jako uniwersalną opowieść o relacjach między człowiekiem a

			Bogiem - określa obraz Boga przedstawiony w psalmach, przywołując zastosowane środki językowe (np. porównania, epitety, symbole) - *dostrzega wpływ tradycji judaistycznej na obraz Boga ukazany w psalmach i innych księgach Starego Testamentu - odwołując się do wybranych fragmentów, wskazuje symboliczność języka psalmów - podaje najważniejsze przekłady psalmów na język polski
Ponadczasowe obrazy miłości	1	*Pieśń nad pieśniami* (fragm.) *Hymn o miłości* z Pierwszego listu św. Pawła do Koryntian (przypomnienie lektury z gimnazjum)	- czyta głośno, z właściwą dykcją i intonacją fragmenty Pieśni nad pieśniami - swoimi słowami przedstawia ich temat, charakteryzuje uczestników dialogi - w czytanych fragmentach wskazuje cechy pieśni miłosnej - odczytuje religijny sens miłosnego dialogu - wskazuje charakterystyczne obrazy i symbole, odczytuje ich symboliczny sens (korzysta ze słowników i leksykonów) - wyjaśnia, dlaczego Pieśń nad pieśniami znalazła się wśród tekstów religijnych - przedstawia obraz miłości ukazany w hymnie św. Pawła - w utworze św. Pawła wskazuje cechy gatunkowe hymnu - określa, jaki obraz miłości wyłania się z Biblii - przedstawia różne koncepcje miłości obecne w kulturze europejskiej (np. miłość kochanków, miłosierdzie, chrześcijańska wspólnota), odwołując się do znanych sobie utworów literackich i filmów; konfrontuje je z biblijnym obrazem miłości
Przypowieści biblijne	2	Wybrane przypowieści biblijne z Nowego Testamentu, np. - *o miłosiernym Samarytaninie,* - *o synu marnotrawnym,* - *o kąkolu, o siewcy* - *o pannach mądrych i głupich* PROPONOWANE KONTEKSTY Malarstwo, np. Rembrandt, *Powrót syna marnotrawnego*	- streszcza (opowiada) wskazane przypowieści - interpretuje przedstawione przypowieści, odczytując ich warstwę symboliczną - przedstawia przypowieść (parabolę) jako gatunek literacki - przedstawia cechy przypowieści biblijnych - we wskazanych fragmentach odnajduje charakterystyczne cechy stylu biblijnego (paralelne konstrukcje składniowe, rozpoczynanie zdań od spójników, podział na wersety, przestawny szyk zdania, charakterystyczne słownictwo itd.) - *przedstawia zasady, na których opiera się chrześcijaństwo, i ich miejsce w tradycji kultury europejskiej
Smutna księga Eklezjastesa	1	Fragmenty Starego Testamentu	We wskazanych fragmentach odnajduje charakterystyczne cechy stylu biblijnego (paralelne konstrukcje składniowe, rozpoczynanie zdań od spójników, podział na wersety, przestawny szyk zdania, charakterystyczne słownictwo itd.) - operuje pojęciem vanitas
Apokalipsa, czyli księga nadziei	1	*Apokalipsa św. Jana* (fragm.) PROPONOWANE KONTEKSTY grafika: A. Dürer, *Czterej jeźdźcy Apokalipsy*	- wyjaśnia znaczenie słowa „apokalipsa” (objawienie, odsłonięcie) - podaje podstawowe informacje na temat Apokalipsy św. Jana - wskazuje w niej cechy proroctwa

		Cz. Miłosz, *Piosenka o końcu świata*	- opowiada, jakie wydarzenia, według Apokalipsy św. Jana, nastąpią przy końcu świata - wymienia najważniejsze symbole Apokalipsy i podaje ich znaczenia (np. Baranek, siedem pieczęci, czterej jeźdźcy, Bestia, Babilon) - wskazuje najważniejsze cechy stylu Apokalipsy św. Jana(wizyjność, symboliczność, hiperbolizacja) - przedstawia (*definiuje) apokalipsę jako biblijny gatunek literacki - przy pomocy nauczyciela interpretuje wiersz współczesny, określając jego zasadę kompozycyjną - wskazuje charakterystyczne środki stylistyczne (zwłaszcza z zakresu słownictwa i składni) i określa ich funkcje w wierszu - wyjaśnia, na czym polega szczególność wizji końca świata w wierszu poety współczesnego - w czytanym utworze wskazuje nawiązania do Apokalipsy i określa ich funkcję - określa styl i nastrój wiersza
Biblia w naszej kulturze (synteza)	1	fragmenty Biblii odnoszące się do wybranych postaci i pojęć, np.: Józef, Jakub, wieża Babel, świątynia Salomona, Jerozolima, Kain i Abel, Salomon, Dawid, Dekalog, Sodoma i Gomora, Kohelet i motyw *vanitas* (przypomnienie fragmentów i wiadomości z gimnazjum) Z. Herbert, *Książka*	- opowiada (streszcza) wskazane przez nauczyciela opowieści biblijne - lokalizuje najważniejsze postacie, motywy i obrazy biblijne (np. wieża Babel, *walka Jakuba z aniołem, Arka Noego, Dziesięcioro Przykazań, Józef, Mojżesz, walka Dawida z Goliatem, świątynia Salomona, niewola babilońska, *motyw *vanitas*) - *wyjaśnia znaczenie nazw i pojęć związanych z tradycją judaistyczną (np. Tora, Arka Przymierza, diaspora, świątynia Salomona itp.) - uzasadnia, dlaczego każdy Europejczyk (niezależnie od światopoglądu i wyznania) powinien poznać Biblię - interpretuje opowieści biblijne, odczytując ich znaczenie paraboliczne (symboliczne) w kontekście całej Biblii - na przykładach fragmentów wskazuje charakterystyczne cechy stylu biblijnego - komentuje obecność motywów biblijnych w dziełach pochodzących z różnych epok (np. w malarstwie lub w poezji współczesnej) - wskazuje przykłady funkcjonowania toposów biblijnych w kulturze (np. wieża Babel) - w swoich wypowiedziach używa poprawnie pojęć: archetyp, topos - wskazuje wywodzące się z Biblii związki frazeologiczne obecne w naszym języku, wyjaśnia ich przenośne znaczenie - wymienia pochodzące z Biblii nazwy własne, które w tradycji europejskiej utrwaliły się jako rzeczowniki pospolite (np. sodoma i gomora, apokalipsa, judasz) - poprawnie używa biblizmów w zdaniach - odczytuje wiersz Herberta jako wykładnię znaczenia Biblii w życiu człowieka - *rozpoznaje literackie aluzje do Biblii i określa ich funkcję
Czym zajmuje się frazeologia?	2	Podział frazeologizmów i ich budowa. – przykłady z języka potocznego i literatury	- rozumie znaczenie pojęć: zwrot, wyrażenie i fraza

			- odnajduje w języku frazeologizmy biblijne i antyczne
Praca klasowa nr 1 wraz z poprawą 3 godz.			
Wprowadzenie do średniowiecza	2	Przykłady stylu romańskiego i gotyckiego w architekturze i malarstwie (ilustracje w podręczniku). *Przykłady dzieł zabytków sztuki średniowiecza znalezione w intrenecie (np. w wirtualnych muzeach)	- podaje najważniejsze, wstępne informacje o średniowieczu jako epoce w kulturze - wyjaśnia, czym był średniowieczny uniwersalizm - przedstawia periodyzację średniowiecza - opisuje katedrę romańską i gotycką - wyjaśnia nazwę epoki i jej znaczenie - wyjaśnia, na czym polegał średniowieczny teocentryzm -wymienia i krótko charakteryzuje filozoficzną myśl średniowiecza (augustynizm i tomizm) - na podstawie przyniesionych fotografii (ilustracji, albumów, wydruków komputerowych) charakteryzuje styl romański i gotycki - wymienia najważniejsze zabytki sztuki średniowiecznej - wyjaśnia symbolikę różnych elementów omawianych stylów - *samodzielnie znajduje przykłady sztuki średniowiecza (w albumach, intrenecie) oraz opracowania wzbogacające ich interpretację - *opisuje i interpretuje wybrane dzieła (np. katedrę, obraz, rzeźbę) jako tekst kultury średniowiecza - wypowiada się w sposób komunikatywny, jasny, w miarę płynny, używa wybranych terminów i pojęć związanych ze sztuką średniowiecza (np. dotyczących budowy katedry)
Średniowiecze, czyli czas modlitwy. **Pieśń ojców**	2	*Bogurodzica* R. Mazurkiewicz, *Siedem pieczęci „Bogurodzicy”* PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo średniowieczne, np.: *Deesis* z Węglówki koło Krosna, Duccio, *Madonna z Dzieciątkiem i sześcioma aniołami* Mistrz św. Franciszka Bardi, krucyfiks inne przykłady sztuki romańskiej *K.K. Baczyński, *Modlitwa do Bogarodzicy*	- czyta ze zrozumieniem tekst *Bogurodzicy* - wygłasza tekst *Bogurodzicy* z pamięci - parafrazuje tekst pieśni, wyrażając jej sens współczesną polszczyzną - wskazuje w tekście najważniejsze archaizmy, podaje ich współczesne odpowiedniki - opisuje budowę pieśni, wskazując powtórzenia i paralelizmy - na podstawie podręcznika podaje podstawowe informacje na temat *Bogurodzicy* (czas powstania, hipotetyczne autorstwo, funkcja hymnu rycerskiego itd.) - określa miejsce *Bogurodzicy* w kulturze polskiej - interpretuje pieśń jako dzieło wyrastające ze średniowiecznego kultu maryjnego; wiąże charakter pieśni z teocentryzmem epoki - odnajduje w pieśni elementy średniowiecznego myślenia o świecie - interpretuje *Bogurodzicę* jako odzwierciedlenie hierarchicznego porządku świata dostrzeganego przez średniowiecznych myślicieli – w kontekście średniowiecznej idei pośrednictwa - dostrzega elementy symboliczne i je interpretuje - opisuje wskazane dzieła malarstwa, dostrzegając w nich najważniejsze cechy stylu romańskiego w sztuce

			- w pieśni i dziełach malarskich wskazuje elementy symboliczne (np. hierarchia wielkości postaci, centralna pozycja, kolory, symbolika liczb, motywy symboliczne i alegoryczne... itp.) - wypowiadając się na temat omawianych dzieł, używa pojęć: średniowiecze, teocentryzm, uniwersalizm, hierarchizacja, symboliczność - wyjaśnia pojęcie archaizmu językowego - *odczytuje wiersz Baczyńskiego głośno, z właściwą intonacją - *odnajduje we współczesnym utworze nawiązania do *Bogurodzicy* i określa ich funkcję - *wskazuje w wierszu stylizację modlitewną
Matka pełna bólu – *Żale Matki Boskiej pod Krzyżem*	1	*Posłuchajcie, bracia miła…* (*Lament świętokrzyski*, *Żale Matki Boskiej pod Krzyżem*) PROPONOWANE KONTEKSTY różne przedstawienia Matki Bożej w sztuce średniowiecza, przykłady sztuki gotyckiej	- parafrazuje tekst pieśni, oddając jej treść współczesną polszczyzną - opisuje uczucia osoby mówiącej w wierszu (Matki Bożej) - wskazuje kolejnych adresatów, do których zwraca się Maryja - wyjaśnia, dlaczego uważa się, iż *Posłuchajcie, bracia miła…* może być fragmentem zaginionego widowiska pasyjnego - w tekście utworu wskazuje archaizmy, wyjaśnia je, określa ich rodzaj - *docieka przyczyn popularności motywów maryjnych w sztuce średniowiecza - *rozważa przyczyny popularności motywu Ukrzyżowania w sztuce średniowiecza - wyjaśnia pojęcia: *plankt, *apokryf, pieta - wymienia *misteria, moralitety i widowiska pasyjne jako formy teatru średniowiecznego - zestawia wyobrażenie Matki Bożej w *Lamencie świętokrzyskim* z jej przedstawieniami w malarstwie epoki - wymienia najważniejsze cechy stylu gotyckiego - *omawia sposoby eksponowania ludzkiego wymiaru cierpienia (w pieśni i w malarstwie) - wskazuje eksponowanie w dziełach gotyckich ludzkiego wymiaru cierpienia (męki, bólu, udręczenia ciała) - *wymienia najważniejsze zabytki języka polskiego (średniowieczne) - *analizuje teksty polszczyzny dawnej, wskazując w nich archaizmy - *dostrzega różnice leksykalne i fonetyczne między słowami dawnymi a ich współczesnymi odpowiednikami -analizuje przykładową interpretację utworu z podręcznika; sporządza jej plan odtwórczy
W kręgu ideałów Kościoła – czyli rycerze i święci	1	*Pieśń o Rolandzie*– (przypomnienie utworu poznanego w gimnazjum) PROPONOWANE KONTEKSTY znane uczniom filmy ukazujące postacie rycerzy średniowiecznych, np.: *Excalibur*, reż. J. Boorman; *Rycerz króla Artura*, reż. J. Zucker; *Krzyżacy*, reż. A. Ford	- charakteryzuje Rolanda jako ideał cnót rycerskich - na podstawie *Pieśni o Rolandzie* przedstawia średniowieczny wzorzec osobowy rycerza - przedstawia okoliczności śmierci Rolanda, wskazując symboliczny (alegoryczny) charakter towarzyszących jej motywów i gestów - krótko przedstawia średniowieczne wzorce osobowe (rycerz, święty, władca), wskazuje ich wspólne cechy - dostrzega związek wzorców osobowych średniowiecza z ideałami Kościoła i teocentrycznym charakterem epoki

			- wyjaśnia pojęcia: epika rycerska, romans rycerski, pieśń o czynach, truwerzy, trubadurzy - wyjaśnia etymologię archaizmu znaczeniowego „błędny rycerz” - dostrzega stereotyp rycerza utrwalony w związkach frazeologicznych, np.: postąpić po rycersku, rycerski wobec kobiet, podjąć rękawicę itp. - w swoich wypowiedziach posługuje się pojęciami: alegoria, symboliczność, etyka rycerska - omawia sposoby ukazania elementów kultury rycerskiej na ekranie - porównuje możliwości filmu i literatury - na podstawie znanych dzieł przedstawia wybrane gatunki filmowe (np. historyczny film kostiumowy, dramat psychologiczny, melodramat itp.)
Miłość rycerska	4	*Dzieje Tristana i Izoldy* (fragm. *lub całość) PROPONOWANE KONTEKSTY Malarstwo: R. van der Weyden *Portretdamy*, Bracia Limbourg, *Maj* (ilustracja z modlitewnika J. de Berry), mistrz szkoły z Arras, *Ofiarowanie serca damie,* D. de Rougemont, *Miłosna pasja* *H. Poświatowska, *** [*tutaj leży Izold jasnowłosa*] Film „Tristan i Izolda	- przedstawia własne odczucia związane z lekturą - określa tematykę i problematykę dzieła - opowiada (streszcza) romans (lub jego fragmenty) - charakteryzuje postacie kochanków, opisuje rodzaj łączącej ich miłości - w postaciach Tristana i króla Marka odnajduje wzorce osobowe epoki - w postaci Izoldy dostrzega cechy średniowiecznego ideału kobiety (także pod względem urody) - określa, na czym polega tragizm losów Tristana i Izoldy - opisuje świat przedstawiony utworu, dostrzegając jego symboliczność - *interpretuje elementy symboliczne i alegoryczne utworu (np. walka ze smokiem, czarodziejski napój, miecz między śpiącymi kochankami, krzak głogu) - czyta ze zrozumieniem tekst naukowy - *za pomocą tekstu naukowego rekonstruuje wzorzec miłości rycerskiej i podaje cechy romansu rycerskiego - pisze pracę pt. „Miłość niejedno ma imię...” - interpretuje alegoryczne motywy i sceny opowieści - określa charakter świata przedstawionego w romansach rycerskich - odczytuje alegorie przedstawione na wskazanych obrazach średniowiecznych - *w fragmencie eposu rycerskiego i w dziełach malarskich znajduje przejawy związanego z kulturą rycerską średniowiecznego kultu czystości, dziewictwa, kobiety - *określa sytuację liryczną wiersza Poświatowskiej - *rozważa, jaką funkcję pełni we współczesnym utworze przywołanie imion średniowiecznych kochanków
Średniowieczni święci a franciszkanizm, czyli pochwała stworzenia	2	*Kwiatki św. Franciszka* (fragment z podręcznika: Pochwała stworzenia, którą wyśpiewał św. Franciszek) PROPONOWANE KONTEKSTY Giotto, *Kazanie św. Franciszka do ptaków*	- czyta utwór, rozpoznając jego pochwalny charakter - wskazuje środki charakterystyczne dla hymnu; określa ich funkcje - charakteryzuje stosunek św. Franciszka do natury - wymienia główne wartości wiążące się z filozofią (postawą) franciszkańską, np. pokój, dobro, pokora, ubóstwo, radość i pogoda, miłość do wszelkich stworzeń - wypowiada swój sąd na temat roli ideałów franciszkańskich we współczesnym świecie

			- odnajduje elementy postawy franciszkańskiej na obrazie Giotta - *interpretuje ruch franciszkański jako drogę odbudowy Kościoła (wielką reformę), przywrócenia ewangelicznych ideałów
Średniowieczny wizerunek śmierci	1	*Rozmowa mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (fragm.) PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo średniowieczne zawierające motywy śmierci i Sądu Ostatecznego; motyw tańca śmierci w sztuce, np. drzeworyty H. Holbeina, cykl B. Notke, S. Lochner, *Sąd Ostateczny,* J. Huizinga, [*Wizerunek śmierci*]	- wskazuje przykłady średniowiecznej fascynacji śmiercią – wyjaśnia, jakie były jej źródła - parafrazuje tekst *Rozmowy mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (znajduje współczesne odpowiedniki form archaicznych) - przedstawia i opisuje bohaterów utworu; charakteryzuje śmierć i jej zachowanie - wskazuje w *Rozmowie...* cechy dialogu jako gatunku średniowiecznej literatury moralistycznej - wskazuje wyliczenia i określa ich funkcje - wyjaśnia, czym był średniowieczny motyw tańca śmierci (*dance macabre*); dostrzega go w wybranych dziełach sztuki - odnajduje motyw tańca śmierci w *Rozmowie mistrza Polikarpa ze Śmiercią* - wskazuje w *Rozmowie...* przejawy komizmu sytuacyjnego, komiczną degradację obrazu śmierci, wymieszanie grozy i śmieszności - *odwołując się do wiedzy o epoce i o jej teocentrycznym charakterze, określa genezę „sztuki umierania" (*ars moriendi*) w średniowieczu - wyjaśnia pojęcie „eschatologia" (wie, jakie zagadnienia obejmuje ta nazwa) - poprawnie posługuje się terminami: teocentryzm, alegoria, utwór dydaktyczno-moralizatorski, dialog, taniec śmierci - czyta ze zrozumieniem tekst naukowy - wskazuje koniec światai Sąd Ostateczny jako częsty motyw w sztuce średniowiecza - wskazuje w utworze różne rodzaje archaizmów
Wędrówka po zaświatach	1	Dante Alighieri, *Boska Komedia* (fragmenty lub *całość utworu) PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: H. Memling, *Piekło*	- określa tematykę, charakter i zamierzoną rolę dzieła (przestroga dla błądzącej ludzkości, którą trzeba zawrócić ze złej drogi) - własnymi słowami przedstawia treść czytanych fragmentów dzieła Dantego - wskazuje i wyjaśnia elementy alegoryczne oraz symboliczne pojawiające się w czytanych fragmentach - charakteryzuje sytuację narratora w chwili rozpoczęcia wędrówki – wskazuje alegoryczny sposób jej przedstawienia - sprawnie posługuje się pojęciami: eschatologia, alegoria, tercyna - *na podstawie lektury przedstawia średniowieczne wyobrażenie ziemi, piekła, czyśćca i raju - określa średniowieczną wizję piekła (miejsce tortur fizycznych) - *wymienia postacie cierpiące męki piekielne - *porównuje obraz piekła w *Boskiej Komedii* i na obrazie Memlinga *Piekło* - *przedstawia wędrówkę bohaterów po zaświatach oraz wyjaśnia jej symboliczny charakter - *przedstawia kompozycję utworu

			- określa miejsce *Boskiej Komedii* w kulturze średniowiecza - *wyjaśnia, czemu *Boską Komedię* uważa się za summę średniowiecza (udowadnia, że zmierza ona do uporządkowania obrazu świata)
Praca klasowa nr 2 wraz z poprawą 3 godz.			
Wprowadzenie do renesansu	2		- podaje najważniejsze, wstępne informacje o epoce renesansu - wyjaśnia terminy: humanizm, reformacja - na podstawie informacji z podręcznika przedstawia postacie najwybitniejszych humanistów renesansowych (Erazma z Rotterdamu, Kochanowskiego, Kopernika, Manettiego, Mirandoli, Modrzewskiego, Morusa) - przedstawia krótko wybitnych twórców włoskiego renesansu - wymienia wynalazki i odkrycia stanowiące fundamenty renesansu - wskazuje najważniejsze idee renesansowe - podaje podstawowe informacje na temat renesansu w Polsce (kontekst historyczny, postacie) - szuka literatury przydatnej do opracowania wybranych zagadnień dotyczących kultury i sztuki renesansu; sporządza zestawienie bibliograficzne znalezionych pozycji - tworzy opis bibliograficzny książki, artykułu, strony internetowej - analizuje znaczenia wyrazów: humanizm, humanista, humanistyczny; wykazuje ich wieloznaczność, używając w zdaniach
Renesansowa koncepcja godności człowieka	1	G. Pico della Mirandola, *Mowa o godności człowieka*(fragm.), J. Kochanowski, *Pieśń XIX*, ks. II PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: Michał Anioł, *Stworzenie Adama*	- swoimi słowami przedstawia sens fragmentu rozprawy renesansowego filozofa - wskazuje człowieka i jego sprawy jako temat filozofii renesansowej - określa, jaka koncepcja człowieczeństwa wyłania się z pieśni Kochanowskiego - przedstawia pieśń jako gatunek literacki - rozpoznaje wiersz sylabiczny - omawia godność i wolność człowieka jako tematy literatury renesansowej - na podstawie czytanych tekstów określa, jak w renesansie zmieniły się (w stosunku do średniowiecza) poglądy na człowieka, jego relacje ze światem i Bogiem - wyjaśnia, jak myśliciele renesansu pojmowali człowieczeństwo, *i wskazuje antyczne źródła tych poglądów (Platon) - odczytuje *Pieśń XIX* jako manifest renesansowej godności człowieka - w kontekście czytanych utworów wyjaśnia znaczenie nazw epoki (renesans, odrodzenie) oraz terminów: humanizm, humanista - porównuje rozumienie humanizmu dawniej i dziś - zabiera głos w klasowej dyskusji (przekonuje, argumentuje); stosuje środki językowe typowe dla wypowiedzi perswazyjnej
Renesansowa koncepcja artysty	1	J. Kochanowski, *Pieśń XXIV*, ks. II PROPONOWANE KONTEKSTY *Horacy, *Wybudowałem pomnik*	- czyta głośno, ze zrozumieniem, pieśń Kochanowskiego - na podstawie utworu przedstawia renesansową koncepcję artysty (wskazuje źródła jego nobilitacji społecznej)

		J. Kochanowski, wybrane fraszki (przypomnienie z gimnazjum), W. Borowy, *Kamienne rękawiczki*	- opisuje kreację podmiotu lirycznego w pieśni Kochanowskiego - wyjaśnia, jaką funkcję w pieśni poety renesansowego pełnią motywy: przemiany w łabędzia, lotu, zbędnego pogrzebu - *porównuje przesłanie utworu Kochanowskiego z Horacjańskim *Wybudowałem pomnik* - na przykładzie pieśni Kochanowskiego wyjaśnia, czym jest wiersz sylabiczny oraz przerzutnia i jaką rolę przerzutnia pełni w utworze - przedstawia i interpretuje wybrane fraszki (znane z gimnazjum), zwracając uwagę m.in. na formę podawczą, nadawcę i adresata, charakter itp. - przedstawia fraszkę jako gatunek poezji renesansowej - wyjaśnia, na czym polega wieloznaczność rzeczownika *fraszka* i jak poeta wykorzystuje ją w swych utworach - czyta ze zrozumieniem tekst naukowy - przedstawia biografię Kochanowskiego - na podstawie znanych utworów autobiograficznych poety wyjaśnia, czym jest renesansowe bogactwo życia - wyjaśnia określenie *curriculum vitae* (CV) - wie, w jakich sytuacjach potrzebne jest dziś CV - pisze własne CV w różnych formach graficznych (przypomnienie z gimnazjum)
Cnota – dobro najwyższe. Renesansowy wzorzec osobowy obywatela-patrioty	2	J. Kochanowski, *Wy, którzy pospolitą rzeczą władacie; Pieśń XII*, ks. II (*Pieśń o cnocie*) PROPONOWANE KONTEKSTY dzieła malarskie przedstawiające postacie władców, np. A. Mantegna *Dwór księcia Mantui;* P. della Francesca *Miasto idealne*	- na podstawie czytanych utworów wskazuje najważniejsze dla człowieka renesansu wartości - na podstawie czytanych fragmentów dzieł oraz informacji z podręcznika streszcza poglądy autorów piśmiennictwa renesansowego na kwestie władzy i powinności obywatelskich - charakteryzuje wzorzec osobowy obywatela patrioty (na podstawie dzieł Kochanowskiego) - charakteryzuje ideał władcy zawarty w pieśni chóru z *Odprawy posłów greckich*; wskazuje obowiązki władcy wobec poddanych - wskazuje, jakie miejsce wśród ideałów obywatelskich renesansu zajmuje cnota rozumiana na wzór stoicki - *określa, w jaki sposób Kochanowski poszerza stoickie pojęcie cnoty - pisze syntetyzującą pracę, w której rozwija myśl poety: „A jeśli komu droga otwarta do nieba, tym, co służą ojczyźnie..." - przedstawia kompozycję pieśni, *dostrzegając jej retoryczny charakter - w czytanych tekstach wskazuje środki retoryczne i określa ich funkcje - w czytanych pieśniach wskazuje środki służące funkcji impresywnej (perswazyjnej) - opisuje portrety władców w malarstwie renesansu; nazywa cechy, postawy i uczucia portretowanych postaci - wyjaśnia znaczenie realne i etymologiczne słowa „prawy", wskazuje wyrazy pokrewne - wyjaśnia zmiany w zakresie znaczeniowym słowa „cnota" -*podaje podstawowe informacje o *Odprawie posłów greckich*
Retoryka dawniej i dziś,	2	Teksty informacyjne z podręcznika;	- wyjaśnia, czym jest retoryka, wskazując jej antyczne korzenie (*definiuje retorykę)

czyli jak mówić i pisać pięknie i skutecznie		Poradnik: *Jak skonstruować dobre wystąpienie…* Marek Tulliusz Cycero, *Druga mowa przeciw Werresowi* (fragm.)	- *przedstawia *Retorykę* Arystotelesa jako fundamentalne dzieło sztuki retorycznej - wymienia etapy przygotowania mowy zgodne ze sztuką retoryki oraz przypisane im czynności (*zna pojęcia: inwencja, dyspozycja, elokucja, memoria, pronuncjacja) - wskazuje rodzaje argumentów, podając przykłady - w czytanym tekście oratorskim rozpoznaje argumenty i określa ich charakter - wskazuje najważniejsze cechy stylu retorycznego - podaje najważniejsze tropy (metafora, metonimia, synekdocha) i figury retoryczne (apostrofa, pytanie retoryczne, porównanie, elipsa) - w czytanych tekstach wskazuje środki retoryczne (apostrofa, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, antyteza, anafora, powtórzenie) i określa ich funkcje - *w czytanym tekście wskazuje najważniejsze tropy i figury retoryczne - wyjaśnia terminy: styl retoryczny, oracja - *wygłasza samodzielnie przygotowane przemówienie (orację) na wskazany temat, stosując zasady starożytnych retorów - *w tworzonym tekście funkcjonalnie stosuje środki retoryczne - wygłasza własne przemówienie z właściwą intonacją, operując głosem
Hymn renesansowego poety na cześć Stwórcy i jego dzieła	1	J. Kochanowski, *Hymn* [*Czego chcesz od nas, Panie…*] PROPONOWANE KONTEKSTY S. Botticelli, *Wiosna;* przykłady architektury renesansowej, T. Todorov, *Dlaczego Ameryka, a nie Kolumbia?*	- wyjaśnia szerzej, co to znaczy, że renesans jest epoką odkryć, przedstawia te odkrycia - buduje na ten temat dłuższą wypowiedź argumentacyjną - wskazuje piękno świata i wspaniałość człowieka jako ważne „odkrycie" epoki - czyta głośno utwór Kochanowskiego z właściwą dykcją i intonacją - określa, jaki obraz Boga, świata i człowieka wyłania się z hymnu - charakteryzuje hymn jako gatunek literacki i wskazuje jego cechy w utworze Kochanowskiego - analizuje budowę wersyfikacyjno-składniową wiersza - wymienia cechy stylu klasycznego (jasność, prostota, porządek, harmonia, synteza, uniwersalizm) oraz odnosi je do utworu Kochanowskiego - wskazuje obecny w hymnie topos Boga artysty(*Deus artifex*) - określa, na czym polega nowa, optymistyczna wizja świata przedstawiona w literaturze renesansowej - *interpretuje wiersz w kontekście filozofii renesansowej - podaje różne znaczenia słowa *klasyk*(pokazuje je w zdaniach) - czyta ze zrozumieniem fragment tekstu naukowego; wykorzystuje znalezione w nim informacje do pogłębienia omawianych zagadnień; dokonuje streszczenia logicznego - na podstawie czytanego tekstu przedstawia rolę literatury w epoce renesansu
Harmonia świata i harmonia duszy. Człowiek wobec ładu natury i wspaniałości Boga	1 - 2	J. Kochanowski, *Pieśń II, ks. I; Psalm 8* PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: Perugino, *Pokłon trzech króli*	- czyta utwory głośno, z właściwą dykcją i artykulacją - charakteryzuje obraz natury zawarty w pieśni (harmonia) i określa jego funkcję - określa ukazane w pieśni relacje między naturą a człowiekiem; określa stosunek poety do natury

			- wskazuje źródła inspiracji renesansowego poety (horacjanizm, psalmy biblijne) - zauważa w czytanej pieśni inspiracje filozofią stoicką i epikurejską - określa, co jest, zdaniem poety, prawdziwą wartością (cnota stoicka – czyste sumienie) - na podstawie czytanych utworów analizuje cechy gatunkowe pieśni i psalmu - wskazuje w utworach stylistyczne środki językowe i określa ich funkcje - podaje podstawowe informacje na temat *Psałterza* Kochanowskiego i sposobu jego przekładania psalmów (wyjaśnia pojęcie *poetycka parafraza) - *na podstawie czytanych utworów charakteryzuje system filozoficzny Kochanowskiego i wskazuje jego fundamenty (połączenie filozofii starożytnych z chrześcijaństwem) - interpretuje sposób przedstawienia człowieka i natury na obrazie Perugina; porównuje z utworami Kochanowskiego - buduje dłuższą spójną wypowiedź na temat odkrycia piękna natury przez twórców renesansu; *powołuje się w niej na samodzielnie znalezione dzieła i źródła informacji
Człowiek wobec zagadki losu, czyli niepokoje renesansowe	1	J. Kochanowski, *Pieśń IX*, ks. II; PROPONOWANE KONTEKSTY grafika: *Koło Fortuny*	- odczytuje pieśń, zwracając uwagę na jej filozoficzno-refleksyjny charakter - interpretuje czytany utwór, uwzględniając kontekst gatunkowy i literacki (inne znane pieśni) - na podstawie pieśni charakteryzuje niepokoje ludzi renesansu - wskazuje w utworze toposy: świata-teatru, Fortuny – objaśnia je, określa ich znaczenie - wyjaśnia, jakie sensy i przeświadczenia zawierał w sobie topos Fortuny (np. wykorzystując XVI-wieczną ilustrację) - rekonstruuje renesansowy wzorzec mędrca, nieczułego na odmiany losu; wyjaśnia, jaką rolę pełniło w nim pojęcie cnoty (także w kontekście wcześniej poznanych utworów) - rozróżnia znaczenie podstawowe i metaforyczne wskazanych wyrazów (np. teatr, gra, fortuna) - charakteryzuje poetykę czytanych utworów Kochanowskiego: budowę stroficzną, wersyfikację, sposób kształtowania monologu lirycznego (nadawcę i odbiorcę), funkcję zauważonych środków stylistycznych itp.
Rozpacz ojca – rozpacz filozofa. **Kryzys renesansowego optymizmu**	2	J. Kochanowski, *Treny*: *IX*, *X*, *XI* (*V, VI, VII* –przypomnienie z gimnazjum) *cały cykl J. Pelc, [*Czym są „Treny”?*] PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: H.B. Grien, *Siedem faz życia kobiety* A. Mantegna, *Martwy Chrystus* W. Broniewski, *Firanka*	- interpretuje treny, wykorzystując kontekst biograficzny (rozpacz ojca); charakteryzuje kreację podmiotu lirycznego - opisuje uczucia wyrażone w trenach i wskazuje poetyckie środki, jakimi zostały one oddane - wyjaśnia, jakim gatunkiem jest tren, wskazując jego antyczny rodowód - wskazuje środki stylistyczne charakterystyczne dla poszczególnych trenów (np. porównanie w *Trenie V*, kontrast i zdrobnienia w *Trenie VII*, anafory w *Trenie IX* itp.) - *wskazuje środki stylistyczne charakterystyczne dla dawnej poezji lamentacyjnej (np. peryfrazy, personifikacje, metonimie itp.) - wskazuje pytania filozoficzne (dylematy), obecne w czytanych trenach - przedstawia polemikę poety z własną filozofią życiową w *TrenieIX*, *X* i *XI* - charakteryzuje mądrość przedstawioną w *Trenie IX* i dostrzega ironiczny charakter jej pochwały - rozpoznaje wyobrażenia eschatologiczne przywołane w *Trenie X*

			- *określa, jaki charakter ma humanizm *Trenów*, do którego dochodzi poeta - *analizuje kompozycję *Trenów* jako cyklu, odnajduje rządzącą nią zasadę - *czyta ze zrozumieniem opracowania dotyczące myśli Kochanowskiego; wykorzystuje zawarte w nich informacje do pogłębienia problemu - dostrzega sposób przedstawienia niepokojów renesansowych w malarstwie - czyta przykładową interpretację *Trenu XI* (z podręcznika); sporządza jej plan dekompozycyjny, znajduje tezy i argumentację - na przykładzie czytanych wierszy współczesnych określa znaczenie trenu w poezji XX w.
Praca klasowa nr 3 wraz z poprawą 3 godz.			
Wprowadzenie do epoki baroku	2		- podaje najważniejsze, wstępne informacje o epoce baroku, określa ramy czasowe epoki - wyjaśnia terminy: barok, kontrreformacja - wymienia najważniejsze cechy stylu barokowego - rozpoznaje budowle barokowe - opisuje kościół jezuicki (np. Il Gesù) jako przykład architektury barokowej - wymienia najwybitniejszych uczonych epoki i ich zasługi - przedstawia główne nurty filozoficzne epoki (Pascal, Kartezjusz) - szuka literatury przydatnej do opracowania tematu, sporządza opisy bibliograficzne
Człowiek wobec nie-skończoności. Mikołaj Sęp-Szarzyński i jego dramatyczna wizja bytu człowieka w świecie	1	M. Sęp-Szarzyński, *Sonet I, Sonet II*, *Sonet IV* PROPONOWANE KONTEKSTY Przykłady architektury i sztuki barokowej (np. wnętrze Bazyliki św. Piotra – ilustracje z podręcznika); J. de Valdes Leal, *Alegoria marności świata*	- charakteryzuje wizję Boga, świata i człowieka przedstawioną w sonetach Sępa-Szarzyńskiego (znikomość i wielkość człowieka; koncepcja bytu ludzkiego jako „wiecznej wojny") - w wierszach Sępa-Szarzyńskiego odnajduje kryzys typowej dla renesansu wiary w człowieka - interpretuje czytane wiersze, odnajdując w nich świadomość przemijania, nietrwałości, zmienności - porównuje renesansowy i barokowy obraz Boga, świata i człowieka (np. w *Hymnie* Kochanowskiego i sonetach Sępa-Szarzyńskiego) - w wierszach Sępa-Szarzyńskiego wskazuje środki stylistyczne typowe dla baroku – zwłaszcza na poziomie składni i frazeologii oraz ukształtowania brzmieniowego; dostrzega ich związek z wizją świata zawartą w utworach - wyjaśnia terminy, odnosząc je do odpowiednich fragmentów czytanych wierszy: inwersja składniowa, przerzutnia, antyteza, oksymoron, peryfraza - w poznawanych wierszach oraz dziełach sztuki wskazuje cechy stylu barokowego (niepokój, nieład, skomplikowanie, niejasność, dysharmonia) - odnajduje niepokój człowieka baroku w cechach poezji i sztuk plastycznych (np. architekturze) - *swoimi słowami przedstawia obraz świata i człowieka przedstawiony w czytanych tekstach filozoficznych
Smutny rycerz	2	M. de Cervantes, *Przemyślny szlachcic Don Kichote z Manczy* (fragmenty)	- prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z lekturą -określa tematykę i problematykę utworu

z La Manczy. Marzyciel? Idealista? Szaleniec?		Vladimir Nabokov, [*Rycerskie księgi*]	- *streszcza utwór - opowiada wybrane wydarzenia - wskazuje i określa elementy świata przedstawionego - przedstawia tytułowego bohatera i jego giermka - ocenia efekty szlachetnych czynów Don Kichota - przedstawia wybranych bohaterów - określa sposób prowadzenia narracji (wskazuje właściwe formy) - określa stosunek narratora do bohatera i świata przedstawionego (przytacza właściwe cytaty) - przytacza oceny narratora dotyczące bohatera powieści i jego ulubionych lektur - *rozpoznaje różne konwencje estetyczne obecne w powieści – patos, tragizm, komizm - rozpoznaje motywy znane z romansów rycerskich - *odczytuje utwór jako parodię romansów rycerskich i przebrzmiałych ideałów średniowiecza - *odczytuje *Don Kichota* jako powieść o roli literatury (i jej sile w życiu człowieka) - *wskazuje, na czym polega wielowarstwowość i złożoność powieści Cervantesa - uczestniczy w klasowej dyskusji na temat interpretacji postaci Don Kichota i jego marzeń; buduje wypowiedzi argumentacyjne z odwołaniem do lektury - pisze rozprawkę na tematy dotyczące lektury i jej złożoności - czyta ze zrozumieniem tekst eseistyczny; wykorzystuje zawarte w nim informacje do pogłębionego odczytania lektury
Dramat ludzkich namiętności; człowiek w teatrze świata	3	W. Szekspir, *Makbet* (dramat czytany w całości) PROPONOWANE KONTEKSTY A. Harbage, *Posłowie do„Makbeta”* (fragm.) W. Szekspir, *Romeo i Julia, Hamlet* (przypomnienie lektur z gimnazjum)	- streszcza (opowiada) przebieg wydarzeń ukazanych w czytanym dramacie - określa przestrzeń sceniczną, w której rozgrywa się akcja dramatu - charakteryzuje bohaterów dramatu, ocenia ich decyzje, wskazuje motywy postępowania; stosuje słownictwo oceniające i wartościujące, uzasadnia swoje sądy - przedstawia i ocenia kreacje bohaterek Szekspira - dokonuje analizy i interpretacji wybranych fragmentów czytanego dramatu, odczytując uczucia, cele i postawy bohaterów, a także funkcję danego fragmentu w dziele - we fragmentach dramatów Szekspira odnajduje topos świata-teatru; określa wyłaniającą się z nich wizję człowieka; odnosi go do ogólnego obrazu człowieka i świata w twórczości Szekspira - nazywa wartości i antywartości, które reprezentują bohaterowie Szekspira - wyjaśnia, na czym polega istota Szekspirowskiej koncepcji tragizmu - przedstawia najważniejsze cechy dramatu szekspirowskiego (złamanie zasad trzech jedności i *decorum*, budowa, bohaterowie, nowa koncepcja tragizmu itd.), odnosząc je do znanego utworu - przedstawia postać Szekspira, wykorzystując wiadomości z podręcznika, *a także samodzielnie znalezione dane z innych źródeł (sporządza opisy bibliograficzne tych źródeł) - *wygłasza krótki, samodzielnie przygotowany referat na temat życia i twórczości Szekspira - *podaje podstawowe wiadomości o teatrze elżbietańskim (na podstawie podręcznika *i samodzielnie znalezionych źródeł)

			- *pracując w zespole, przygotowuje inscenizację fragmentu wybranego dramatu Szekspira - *wykorzystuje wiedzę o specyfice spektaklu teatralnego jako dzieła sztuki
Szkatuła barokowych konceptów	2	D. Naborowski, *Na oczy królewny angielskiej* J.A. Morsztyn, *O swej pannie*, *Do trupa* PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: P. Rubens, *Ogród miłości, Porwanie córek Leukipposa*; G. Arcimboldo, *Jesień* (i inne dostępne obrazy) D. Gostyńska, *Czym był koncept?*	- interpretuje czytane utwory, rozpoznając w nich charakterystyczne cechy stylu barokowego - *określa tematykę i problematykę czytanych utworów - *przedstawia swoje odczucia i przeżycia wewnętrzne związane z lekturą wierszy - *odwołując się do tekstów, wyjaśnia terminy: koncept barokowy, konceptyzm, marinizm - *określa, na czym polegają koncepty stanowiące podstawę omawianych utworów; odnajduje i interpretuje ich puenty - *wskazuje środki stylistyczne typowe dla poezji konceptualnej (np. porównanie, przeciwstawienie, paradoks, oksymoron, antyteza, gradacja, wyliczenie, nagromadzenie, kompozycja łańcuchowa, ekwiwokacja, kalambur, figura sumacji) i określa ich funkcje - *komentuje charakterystyczne cechy składni, leksyki i frazeologii czytanych utworów - *wskazuje powtarzające się w poezji barokowej motywy związane z miłością (ogień i lód, czary, służba, wojna, ogród itp.), określa związane z nimi znaczenia - *odnajduje w czytanych tekstach (np. *Do trupa*) topos miłości i śmierci, interpretuje sposób jego ujęcia - *na podstawie poznanych utworów opisuje konwencję barokowej miłości dworskiej - *w poezji i malarstwie wskazuje przykłady fascynacji miłością zmysłową - *odwołując się do przykładów poezji i malarstwa, przedstawia sposób ukazywania kobiety w sztuce baroku
W cieniu naszych sarmackich przodków	2	J.Ch. Pasek, *Pamiętniki* (fragm.) J. Tazbir, [*Na styku kultur i systemów politycznych*] PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: sarmacki portret trumienny film – fakultatywnie: *Potop*, reż. J. Hoffmann *E. Bryll, *Portret sarmacki*	- czyta fragmenty *Pamiętników*, odnajdując w nich świadectwo rodzimej kultury szlacheckiej (jako zapis obyczajów, stylu życia, mentalności, wyznawanych wartości itp.) - określa różne oblicza sarmatyzmu wyłaniające się z czytanych fragmentów: • od umiłowania wolności – do samowoli • od waleczności i tradycji rycerskiej – do awanturnictwa i warcholstwa • od przywiązania do tradycji – do ksenofobii • od religijności i katolicyzmu – do zabobonności - określa, jaką rolę w systemie wartości sarmackiej szlachty odgrywała idea „przedmurza chrześcijaństwa” - wyjaśnia pojęcia: Sarmata, sarmatyzm -*charakteryzuje sarmacki styl życia, wskazując specyficzne dlań formy kulturowe (np. strój, ceremonie, wystawne uczty) - *wyjaśnia, na czym polegała teatralizacja sarmackiego życia; odnajduje jej ślady w czytanych fragmentach *Pamiętników* - wymienia gatunki literackie związane z nurtem sarmackim: pamiętniki, diariusze, listy, epos barokowy, charakteryzuje je na podstawie czytanych utworów - wnioskuje, dla kogo były przeznaczone pamiętniki Paska i jaki obraz siebie autor chciał

			ukazać potomnym - na podstawie stylu Paska wymienia najważniejsze cechy polszczyzny szlacheckiej - w języku czytanych utworów wskazuje przykłady makaronizowania; wyjaśnia termin i pochodzenie zjawiska (rola łaciny w modelu kształcenia w kolegiach jezuickich) - *interpretuje wiersz Brylla; określa ukazany w nim stosunek do tradycji sarmackiej
Język naszych sarmackich przodków. Makaronizmy i stylizacja	1		- wskazuje wpływy łaciny na język epoki i wiąże je z modą językową panującą wśród ówczesnej szlachty - rozpoznaje makaronizmy i inne cechy stylu sarmackiego (np. w tekście *Pamiętników* Paska) - wymienia najważniejsze cechy stylu barokowego - wyjaśnia, czym jest stylizacja językowa; podaje jej przykłady
Komedia ludzkich charakterów	1	Molier, *Świętoszek* lub *Skąpiec* (przypomnienie lektury z gimnazjum) PROPONOWANE KONTEKSTY Wersal (pałac i ogrody – ilustracja)	- przedstawia przebieg wydarzeń ukazanych w utworze - charakteryzuje bohaterów znanego dramatu Moliera, zwracając uwagę na elementy satyry społecznej - wskazuje cechy komedii, definiuje komizm - interpretuje znany utwór Moliera jako komedię charakterów, odkrywając jednocześnie gorzką wymowę utworu - wskazuje środki artystyczne tworzące portrety bohaterów (np. karykaturę, wyolbrzymienie, środki tworzące komizm) - rozróżnia rodzaje komizmu (odnajdując je w dramacie): komizm sytuacyjny, językowy, postaci - wyjaśnia, na czym polega uniwersalna wymowa utworu Moliera - wyjaśnia znaczenia wyrazów: świętoszek, bigot, dewot - *podaje podstawowe informacje o Molierze i klasycyzmie francuskim XVII w. (na podstawie podręcznika *i samodzielnie znalezionych wiadomości z różnych źródeł), odnosząc je do konkretnych przykładów (np. układ ogrodów w Wersalu
Praca klasowa nr 4 wraz z poprawą 3 godz.			
Wprowadzenie do epoki oświecenia	2	J.L. David, *Portret małżonków Lavoisier* (przypomnienie i zebranie wiadomości zdobytych na lekcjach polskiego i historii w gimnazjum) P. Hazard, *Kryzys świadomości europejskiej* (fragm.)	- podaje najważniejsze (wstępne) informacje o epoce oświecenia - wyjaśnia nazwę epoki - wyjaśnia terminy: racjonalizm, empiryzm, deizm, ateizm, libertynizm - przedstawia krótko najwybitniejszych filozofów epoki (Kartezjusz, Locke, Kant) i encyklopedystów - wskazuje kontekst historyczny epoki - wyjaśnia termin *oświecenie* oraz podaje najważniejsze założenia myśli filozoficznej epoki: racjonalizmu i empiryzmu - określa ramy czasowe i tło historyczne epoki – w Europie i w Polsce - przedstawia najważniejsze kierunki polskich reform i główne osiągnięcia kultury polskiego

			oświecenia - wymienia najważniejszych twórców czasów stanisławowskich - opisuje obraz Davida, odnajdując w nim elementy typowe dla epoki oświecenia - czyta ze zrozumieniem tekst naukowy - wyjaśnia znaczenie wyrazów: encyklopedia, encyklopedyści, krytycyzm - tworzy hasła encyklopedyczne wskazanych pojęć - zdobywa i porządkuje informacje z różnych źródeł; sporządza przejrzyste, czytelne notatki - tworzy przedmiotową bazę danych zawierającą informacje o kulturze oświecenia w Europie i w Polsce
„Wiek rozumu" – oświeceniowa wizja świata i miejsce w nim człowieka	1	A. Naruszewicz, *Balon* PROPONOWANE KONTEKSTY architektura: pałac Na Wodzie w Łazienkach malarstwo: J. Wright of Derby, *Doświadczenie z pompą próżniową,* J.C. Ibbetson, *Wzlot na balonie*	- określa, czym jest klasycyzm epoki oświecenia; dostrzega jego związek z filozofią racjonalizmu - interpretuje wiersz Naruszewicza jako pochwałę rozumu ludzkiego - w wierszu Naruszewicza i malarstwie epoki odnajduje kult rozumu ludzkiego, wiedzy i wynalazków; identyfikuje go z nową epoką (oświeceniem) - na podstawie wiersza *Balon* przedstawia cechy ody - wskazuje peryfrazy jako środki typowe dla stylu klasycystycznego - samodzielnie tworzy peryfrazy wskazanych pojęć - wskazuje charakterystyczne cechy stylu klasycystycznego w architekturze (pałac Łazienkowski), rzeźbie (Canova), malarstwie (David) i poezji (Naruszewicz, *Balon*) - przedstawia klasycyzm jako główny nurt artystyczny i myślowy oświecenia (obok sentymentalizmu i rokoka) - *bliżej prezentuje postacie Woltera, Diderota i Rousseau oraz ich wpływ na kulturę oświecenia
Patriotyzm czasów klęski	1	I. Krasicki, *Hymn do miłości ojczyzny* PROPONOWANE KONTEKSTY grafika: J.P. Norblin, *Uchwalenie Konstytucji 3 maja* malarstwo: obrazy Canaletta, portrety ludzi epoki (np. króla Stanisława Augusta, I. Krasickiego), obrazy Davida jako przykłady klasycyzmu w malarstwie	- interpretuje hymn Krasickiego, dostrzegając w nim obraz patriotyzmu czasów klęski - analizuje budowę utworu, *wskazując jego klasycystyczny charakter (jasność, przejrzystość, ład, proporcja, symetria, równowaga) - analizuje słownictwo użyte w wierszu, wskazując czystość języka jako jedną z zasad utworu klasycystycznego - charakteryzuje hymn jako gatunek klasycystyczny - w dziełach oświeceniowego klasycyzmu wskazuje nawiązania do antyku (temat, motywy, gatunek, zasady estetyczne) - *odnajduje zasady stylu klasycystycznego w malarstwie i architekturze epoki - *wyjaśnia określenie „klasycyzm stanisławowski" - na podstawie podręcznika omawia działalność państwa w sferze kultury w czasach stanisławowskich: reformy (zwłaszcza reformę szkolnictwa), instytucje kulturalno-oświatowe - przedstawia początki polskiej publicystyki, wymienia najczęściej pojawiające się gatunki piśmiennictwa, określa funkcje publicystyki oświeceniowej

			- na podstawie podręcznika omawia rolę teatru w oświeceniu, wymienia jego najważniejszych twórców i najbardziej znaczące utwory - na podstawie podręcznika podaje najważniejsze informacje o życiu i twórczości Krasickiego jako najwybitniejszego poety czasów stanisławowskich i przedstawiciela polskiego klasycyzmu - redaguje noty biograficzne najważniejszych postaci polskiego oświecenia oraz hasła encyklopedyczne pojęć związanych z tą epoką w Polsce, instytucji kulturalnych i społecznych - przedstawia walkę o czystość języka polskiego jako jedno z zadań KEN i Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych
***Satyra prawdę mówi...*, czyli realizacja oświeceniowej zasady „bawiąc – uczyć”**	2	I. Krasicki, *Pijaństwo i wybrane inne satyry* PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: W. Hogarth, *Modne małżeństwo. Śniadanie*	- relacjonuje treść satyry - określa jej tematykę i problematykę - wskazuje sposoby portretowania postaci - określa, co jest ośmieszone i skrytykowane w czytanym utworze (przedstawia zawarty w niej obraz życia szlachty) - omawia sposoby kształtowania formy utworu: dialogowość, obrazki obyczajowe, retoryczność stylu (przytacza właściwe fragmenty) - rozpoznaje komizm, sarkazm i ironię (cytuje właściwe fragmenty) - przedstawia satyrę jako gatunek literacki (na konkretnych przykładach) i jako konwencję estetyczną - wyjaśnia, na czym polega dydaktyczno-moralizatorski charakter utworu - opisuje obraz Hogartha, rozpoznając jego satyryczny charakter - dostrzega wspólne motywy i idee, które przekazują satyra i obraz - pisze pracę na temat stosunku ludzi oświecenia do dziedzictwa sarmatyzmu - syntetycznie przedstawia sylwetkę twórczą Krasickiego; wykorzystuje informacje uzyskane z różnych źródeł
Jaka wizja świata wyłania się z bajek Ignacego Krasickiego?	1	I. Krasicki, *Bajki,* (przypomnienie z gimnazjum, np.: *Wstęp do bajek*, *Jagnię i wilcy*, *Ptaszki w klatce*, *Przyjaciel*, *Dewotka*)	- przedstawia znane bajki Krasickiego, określając ich tematykę i problematykę - swoimi słowami formułuje przesłania dydaktyczno-moralizatorskie bajek (morały – wypowiedziane wprost lub „domyślne”) - przedstawia bajkę jako gatunek oświeceniowy, wskazując m.in. charakter dydaktyczny, morał, puentę, alegoryzm, lapidarność itp. - rozróżnia bajki narracyjne i epigramatyczne - cytuje aforyzmy i sentencje typowe dla stylu Krasickiego zawarte w znanych bajkach - w dłuższej wypowiedzi (np. w formie rozprawki) opisuje pesymistyczną wizję świata wyłaniającą się z bajek Krasickiego
***Mazurek Dąbrowskiego*, czyli nowy wymiar**	1	J. Wybicki, *Pieśń Legionów Polskich we Włoszech*	- interpretuje *Pieśń Legionów Polskich we Włoszech*, zwracając uwagę na zaprezentowaną w niej nową koncepcję narodu - określa składniki utworu (zbiorowy podmiot liryczny, adresat, sytuacja liryczna, środki

patriotyzmu			stylistyczne i językowe tworzące nastrój itp.) - analizuje warstwę językowo-stylistyczną oraz budowę wersyfikacyjno-składniową (dostrzega prostotę i melodyjność budowy, a także zaburzenia rytmu wiersza) - wskazuje środki stylistyczne (powtórzenia, apostrofy, formy czasowników); określa rolę refrenu - wymienia bohaterów narodowych przywołanych w utworze i określa ich rolę - komentuje obraz zbiorowości i model patriotyzmu wyłaniający się z utworu (społeczeństwo demokratyczne) - przeprowadza analizę porównawczą *Hymnu do miłości ojczyzny* Krasickiego i utworu Wybickiego – porównuje wzorzec patriotyzmu i *konwencję literacką
Czułość serca w epoce rozumu, czyli marzenia o powrocie do natury	1	sztuka ogrodów: zdjęcia parku sentymentalnego (np. Puławy, Arkadia, Nieborów) malarstwo: F. Boucher, Jesień pasterzy, H. Robert, Ruiny Łuku triumfalnego J.P. Norblin, *Kąpiel w parku* Z. Vogel, *Ogród Aleksandry Ogińskiej w Siedlcach*	- opisuje park (i pejzaż) sentymentalny, wskazując jego charakterystyczne elementy (budowle) i określając ich znaczenia; *odwołuje się do przykładów - na podstawie założeń ogrodów i malarstwa przedstawia cechy natury sentymentalnej - w sentymentalnym pejzażu odnajduje topos Arkadii - wskazuje człowieka i świat jego przeżyć wewnętrznych jako pole zainteresowania sztuki sentymentalizmu - przedstawia sentymentalizm jako prąd artystyczny oświecenia (na podstawie podręcznika) - prezentuje (ogólnie) postać Rousseau i jego hasło powrotu do natury
***Serce czułe i piękne wzory*, czyli sielanka sentymentalna**	2	F. Karpiński, *Do Justyny. Tęskność na wiosnę*, **Przypomnienie dawnej miłości* T. Kostkiewiczowa, [*Motywy literatury sentymentalnej*] PROPONOWANE KONTEKSTY F. Boucher, Jesień pasterzy, J.P. Norblin, Kąpiel w parku, Z. Vogel, Ogród Aleksandry Ogińskiej w Siedlcach, J.H.Fragonard, *Spotkanie* Dodatkowo F. Karpiński, *Pieśń o narodzeniu Pańskim*	- głośno czyta wiersze, wydobywając ich melodykę - określa temat, nastrój, charakter czytanych utworów - charakteryzuje postać nadawcy (podmiotu lirycznego), opisując jego uczucia i sposób ich wyrażenia - wskazuje paralelizm między światem natury i przeżyciami ludzkimi (np. *Do Justyny*) - wskazuje środki stylistyczne: powtórzenia, paralelizmy składniowe, epitety; określa ich funkcje - podaje określenia składające się na uczuciowość sentymentalną (czułość, tkliwość, łzawość, prostota) - na podstawie czytanych utworów przedstawia cechy sielanki sentymentalnej - dostrzega w sielankach nawiązania do pieśni ludowych - w czytanych utworach literackich i w malarstwie rozpoznaje topos Arkadii - *określa sposób kształtowania przestrzeni arkadyjskiej w malarstwie i utworach literackich (wskazuje środki artystyczne właściwe dla każdej ze sztuk) - podaje podstawowe informacje o polskim sentymentalizmie (i znaczeniu Puław) - przedstawia kult pamiątek (także narodowych) jako cechę polskiego sentymentalizmu - czyta ze zrozumieniem tekst T.Kostkiewiczowej - wymienia główne tematy i motywy literatury sentymentalnej - na podstawie podręcznika krótko prezentuje sylwetki poetyckie Karpińskiego i Kniaźnina; podkreśla ich związek z Puławami

Praca klasowa nr 5 wraz z poprawą 3 godz.			
Przełom romantyczny	3	malarstwo romantyczne (obrazy C.D. Friedricha, K.F. Schinkla) R. Wagner, *Cwał walkirii* z dramatu muzycznego *Walkiria* A.O. Lovejoy, [*Ekspresja rozmaitości*]	– wyjaśnia dwa znaczenia terminu „romantyzm” – komentuje wieloznaczność wyrazu „romantyczny”, odwołując się do jego etymologii – na podstawie malarstwa charakteryzuje krajobraz romantyczny; wyjaśnia, na czym polegało romantyczne piękno Północy – wymienia najważniejszych twórców, którzy zapoczątkowali modę na średniowiecze, i ich dzieła – podaje podstawowe informacje o literaturze „burzy i naporu”, używa terminu „preromantyzm” – w malarstwie i utworze muzycznym wskazuje cechy sztuki romantycznej – wyjaśnia, dlaczego romantycy uważali muzykę za najdoskonalszą ze sztuk; wymienia wybitnych kompozytorów romantycznych – wyjaśnia, czym był romantyczny historyzm, i podaje przykłady „mody na średniowiecze” – znajduje potrzebne informacje w podręczniku, słownikach, encyklopediach i innych kompendiach drukowanych, a także w internecie – czyta literaturę naukową, aby zdobyć informacje
Wielcy romantycy polscy – A. Mickiewicz	1		Na podstawie różnych źródeł tworzy biogram poety.
Młodość jako wartość.	1	A. Mickiewicz, *Oda do młodości*	– interpretuje *Odę...* jako manifest młodych – odnajduje w utworze hasła i idee filomackie – odczytuje (recytuje) utwór z właściwą dykcją i intonacją – wskazuje w utworze środki artystyczne i określa ich funkcje – dostrzega, że budowa wiersza oparta jest na antynomii młodości i starości – wskazuje cechy romantyczne i klasyczne – wyjaśnia, na czym polegała rewolucyjność *Ody*… – interpretuje utwór w kontekście biograficznym i kulturowym (udział Mickiewicza w towarzystwach filomatów i filaretów)
Poetycki manifest romantyzmu	1	A. Mickiewicz, *Romantyczność* F. Chopin, *Nokturn Fis-dur* op. 15 nr 2 J.E. Millais, *Ofelia*	– wyjaśnia, dlaczego wiersz ma charakter programowy – dostrzega w utworze cechy manifestu – wskazuje w balladzie idee i postawy romantyczne (np. ludowość, irracjonalizm, spirytualizm, indywidualizm, bunt przeciw konwencjom)

			– interpretuje polemikę poety ze starcem jako starcie się dwóch odmiennych światopoglądów – określa, na czym polega nowatorstwo kreacji bohaterki – interpretuje motto, wskazując związki romantyków z Szekspirem – *w dłuższym komentarzu do ballady wykorzystuje wiadomości historyczne i biograficzne – w tekście ballady wskazuje środki językowe (leksykalne, słowotwórcze, fleksyjne, składniowe) i je klasyfikuje – rozróżnia archaizmy i wyrazy przestarzałe
Bohater bajroniczny – jako nowy typ bohatera literackiego	2	G. Byron, *Giaur* (fragm.) J.M. Rymkiewicz, *Dlaczego romantycy umierali młodo?*	– na podstawie fragmentu określa, jaką postawę życiową reprezentuje Giaur – charakteryzuje Giaura jako bohatera romantycznego – przedstawia postać Byrona jako romantycznego skandalistę (i przykład biografii romantycznej) – wskazuje powieść poetycką jako typowy gatunek romantyczny – czyta ze zrozumieniem esej Rymkiewicza
Romantyczny świat duchów i wyzwolonej wyobraźni	3	A. Mickiewicz, *ballady* poznane w gimnazjum, II cz. *Dziadów* (utwór poznany w gimnazjum), baśnie braci Grimm malarstwo pejzażowe (np. C.D. Friedrich, *Dwaj mężczyźni obserwujący księżyc*) oraz zawierające motywy niesamowitości i grozy (np. H. Füssli, H. Vernet, F. Goya) wybrany film grozy (np. *Dracula*, reż. F.F. Coppola lub *Nosferatu wampir*, reż. K. Kinski) (omówienie filmu) M. Janion, [*Wyzwolenie wyobraźni*]	– interpretuje ballady, wskazując w nich elementy typowe dla romantycznego widzenia świata – wskazuje cechy ballady romantycznej (synkretyzm rodzajowy, ludowość, śpiewność, nastrojowość, tajemniczość, „cudowność”) – charakteryzuje romantyczne widzenie natury (i jej funkcje w balladzie) – na podstawie ballad wskazuje nowe, pozarozumowe sposoby poznania świata – wyjaśnia, na czym polega ludowość ballad (folkloryzm) i jaki obraz ludu stworzyli romantycy – przedstawia romantyczny świat duchów i jego funkcję w balladach – trafnie interpretuje obrazy zawierające motywy tajemnicze i irracjonalne, np. *Dwaj mężczyźni obserwujący księżyc* Friedricha, *Koszmar*Füssliego – wskazuje i interpretuje utwory romantyczne, w których znalazła wyraz prawda, iż „nie masz zbrodni bez kary” – *interpretuje balladę Goethego jako wyraz romantycznego subiektywizmu i irracjonalizmu – *przedstawia specyfikę budowy i kompozycji utworu Goethego – podaje przykłady romantycznego zainteresowania baśniami, legendami i podaniami ludowymi (także kulturą ludową) oraz mitami – podaje cechy filmu grozy (horroru) i wskazuje je w znanych dziełach – wymienia najbardziej znane horrory (należące do klasyki filmu) – wskazuje różnice między horrorem a thrillerem – analizuje wybrane środki filmowe (na podstawie konkretnego obrazu filmowego), recenzuje obejrzany film - czyta ze zrozumieniem tekst naukowy

Miłość romantyczna. Nieszczęśliwi kochankowie	2	A. Mickiewicz, IV część *Dziadów*(fragmenty – lub utwór czytany w całości) M. Piwińska, *Bunt zakochanych*	– charakteryzuje postać Mickiewiczowskiego Gustawa jako kochanka – określa cechy miłości romantycznej – w dyskusji Pustelnika i Księdza wskazuje racje wynikające z dwóch różnych światopoglądów – dostrzega w utworze obecność prądów i postaw ważnych dla romantyzmu (mistycyzm, spirytualizm, irracjonalizm, wiara w obecność świata nadprzyrodzonego i przechodzenia ze świata żywych do świata umarłych itp.) – interpretuje fragment zamieszczony w podręczniku – wskazuje stylistyczne i językowe wykładniki zmieniających się uczuć Gustawa – wskazuje cechy romantycznego języka miłości – przedstawia specyfikę gatunkową utworu (dramat romantyczny jako odrębny gatunek dramatu) - czyta ze zrozumieniem tekst M. Piwińskiej – przedstawia rolę, jaką w kształtowaniu się wzorca miłości romantycznej odegrała powieść Goethego *Cierpienia młodego Wertera* – wyjaśnia, czym się różni współczesny sposób mówienia o miłości od miłosnych monologów romantycznych – przedstawia romantyczną konwencję miłości, odwołując się do poznanych utworów
Różne wzorce miłości i różne sposoby mówienia o niej	1	A. Mickiewicz, *Dobranoc* Cz. Niemen, *Dobranoc*	– przy pomocy nauczyciela analizuje utwory należące do romantycznej liryki miłosnej oraz będące ich współczesnymi nawiązaniami ▪ wskazuje dominantę kompozycyjną każdego z wierszy ▪ określa rodzaj liryki, sytuację liryczną, kreację podmiotu lirycznego, nadawcy itp. ▪ formułuje hipotezę interpretacyjną ▪ rozpoznaje gatunek literacki i jego związek z charakterem utworu ▪ określa funkcję środków artystycznych – określa, jak wykonanie muzyczne wpływa na interpretację wiersza; wskazuje środki ekspresji typowe dla poezji śpiewanej
Romantyczne widzenie natury. **Topos podróży**	1	A. Mickiewicz, *Sonety krymskie* (wybór, np.: *Stepy akermańskie*, *Droga nad przepaścią w Czufut-Kale, Burza*) malarstwo: L.A. Richter, *Małe jezioro,* C.D. Friedrich, *Kredowe skały na Rugii* W. Wańkowicz, *Mickiewicz na Judahu skale*	– wskazuje przykłady i źródła romantycznej fascynacji naturą – wymienia najważniejsze krajobrazy fascynujące romantyków: Orient (np. Krym), góry (np. Alpy wraz z jeziorem Leman, góry na Krymie), morze ukazane jako żywioł – opisuje romantyczne krajobrazy na podstawie tekstów, podając ich cechy charakterystyczne – wskazuje symboliczne sensy i wartości związane z ulubionymi krajobrazami romantycznymi (egzotyzm, magia, źródło wiedzy, wzniosłość, wolność, obecność Boga, przeznaczenie,

		J.N. Głowacki, *Widok wyjściaz Doliny Kościeliskiej* T. Géricault, *Tratwa „Meduzy”* W. Turner, *Statek niewolników*, *Szybkość, para i deszcz* I. Ajwazowski*Dwumasztowiec „Merkury”* itp. J. Bachórz, [*Motywy akwatyczne: morze*]	przechodzenie na „drugą stronę” itp.), a także z motywami takimi, jak: burza, wiatr, zachód słońca, gwiazdy itp. – analizując wybrane sonety, wskazuje sensy symboliczne obrazu stepu, morza, góry – charakteryzuje podmiot liryczny *Sonetów krymskich* – podróżnika, pielgrzyma, tułacza, ale także filozofa i artystę – wykorzystuje różne konteksty (w tym biograficzny) do interpretacji sonetów – w kreacji podmiotu lirycznego *Sonetów...* wskazuje cechy bohatera romantycznego – przy pomocy nauczyciela analizuje wybrane sonety, uwzględniając ich cechy gatunkowe – wskazuje charakterystyczne środki artystyczne występujące w *Sonetach...* i określa ich funkcje – odwołując się do przykładów, wyjaśnia, na czym polega istota metafory; odróżnia metaforę od synekdochy i metonimii – rozpoznaje tropy i figury stylistyczne, w tym: oksymoron, antytezę, hiperbolę, elipsę, paralelizm składniowy i określa ich funkcje w tekście poetyckim – komentuje funkcje orientalizmów w sonetach – wyjaśnia, czym jest orientalizm, podając przykłady – *analizuje zamieszczoną w podręczniku przykładową interpretację sonetu *Droga nad przepaścią w Czufut-Kale*; sporządza plan odtwórczy, wykorzystuje znalezione informacje – na podstawie utworów literackich i dzieł malarskich przytacza różne ujęcia motywu podróży i związane z nim obrazy (np. pielgrzym, tułacz, żeglarz, kozak pędzący na koniu po stepie, podróżnik wspinający się na szczyty gór) – interpretuje dzieła malarskie, uwzględniając specyfikę tworzywa i konteksty epoki – czyta ze zrozumieniem esej naukowy
Człowiek wobec Boga i natury w literaturze i sztuce romantycznej	2	J. Słowacki, *Hymn* C. Norwid, *Pielgrzym* malarstwo: C.D. Friedrich, *Kredowe skały na Rugii, Krzyż w górach* W. Turner, *Statek niewolników*, *Szybkość, para i deszcz* I. Ajwazowski *Dwumasztowiec „Merkury”* itp. rysunki Słowackiego C. Norwid *Pielgrzym* (rysunek)	– interpretuje utwory poetyckie i dzieła malarskie, dostrzegając w nich treści religijne i mistyczne – interpretuje *Hymn* Słowackiego, uwzględniając formę podawczą, kreację podmiotu i adresata, odnosi się do konwencji gatunkowej utworu – w *Hymnie* wyodrębnia obrazy i określa ich metaforyczne znaczenie – wskazuje poetyckie sposoby budowania nastroju – odczytuje wiersz *Pielgrzym*, dostrzegając w nim znaczenia symboliczne i topos wędrówki – w czytanych dziełach odnajduje obraz duchowego życia jednostki – w dziełach literackich i malarskich wskazuje i interpretuje symbole kulturowe (w tym aluzje biblijne) – w wierszach wskazuje językowe i stylistyczne wykładniki lirycznej „rozmowy z Bogiem” – wskazuje charakterystyczne środki artystyczne występujące w czytanych utworach i określa ich funkcje

			– interpretuje symbolikę motywu wędrowca w wierszach Słowackiego i Norwida – charakteryzuje osobę mówiącą w wierszach jako kreację bohatera romantycznego – w czytanych utworach wskazuje indywidualizmy językowe Słowackiego i Norwida, komentuje je – wskazuje indywidualne cechy stylu poetyckiego: Słowackiego i Norwida (na przykładzie omawianych utworów) – poprawnie używa w swoich wypowiedziach wyrazów: mistycyzm, mistyczny, mistyk, mistyka – wyjaśnia, dlaczego Norwid był poetą zapomnianym
Różne oblicza romantycznego indywidualizmu	2	A. Mickiewicz, *Nad wodą wielką i czystą* portrety romantyczne (np. E. Delacroix, *Chopin, Autoportret*) R. Przybylski, [*Ubranie jako* teks]t C. Norwid, *Marionetki* C. Norwid, *Marionetki* (rysunek)	– wskazuje przykłady i przejawy romantycznego indywidualizmu dotyczące sfery wewnętrznej (zainteresowania psychiką) i zewnętrznego stylu bycia – interpretuje liryk *Nad wodą wielką i czystą...* – określa metaforyczność obrazów poetyckich w tym wierszu, symbolikę wody, odbicia, gromu – określa problematykę filozoficzną wiersza – wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcje – określa, na czym polega w tym wierszu specyfika mówienia o wartościach – wyjaśnia, czym jest indywidualny styl autora lub utworu, odnosząc te pojęcia do konkretnych przykładów – pisze pracę na temat sposobów podkreślania własnej indywidualności – pisze sprawozdanie z koncertu, pokazu mody – *na wybranym przykładzie charakteryzuje portret romantyczny – *zabiera głos w klasowej dyskusji na temat wartości indywidualizmu we współczesnym świecie: Podkreślać swą indywidualność – czy utożsamiać się z tłumem? – interpretuje wiersz Norwida, nawiązując do toposu świata jako teatru – wyjaśnia, dlaczego świat nudzi poetę – wskazuje charakterystyczne cechy stylu Norwida – rozpoznaje ironię romantyczną, wyjaśnia, na czym ona polega – wyjaśnia, na czym polega odmienność Norwida (na tle literatury romantycznej) i dlaczego był on poetą zapomnianym – analizuje i definiuje znaczenia słów – wykorzystuje różne słowniki, ze świadomością, jakiego typu informacje może w nich znaleźć – na konkretnych przykładach określa relacje między treścią i zakresem znaczeniowym wyrazów – wskazuje i określa (na przykładach) różne typy znaczeń wyrazów: słownikowe, realne,

			etymologiczne
Dramat romantyczny Romantyczna wizja historii i roli jednostki. Mistyczny sens cierpienia.	5	A. Mickiewicz, *III część Dziadów* (utwór czytany w całości) A. Mickiewicz, *Literatura słowiańska* (fragment *Dramat słowiański*) Wypowiedzi badaczy literatury o *Dziadach* (Z. Stefanowska, W. Weintraub, W. Borowy, T. Kantor; wybór z podręcznika) A. Kijowski, *Listopadowy wieczór* (fragm.) dostępny spektakl *Dziadów* (obejrzany na żywo lub w teatrze TV); *Lawa*, reż. T. Konwicki *J. Grotowski, *„Dziady" jako model teatru nowoczesnego* *T. Różewicz, *Salon warszawski* A. Fredro, *Zemsta, (przypomnienie z gimnazjum)*	– charakteryzuje budowę *Dziadów* – określa tematykę poszczególnych części i wskazuje ich związek – wskazuje w III części *Dziadów* cechy dramatu romantycznego (synkretyzm, odrzucenie reguł klasycznych, fragmentaryczność, otwarta kompozycja, dynamiczny bohater, niejednolitość konwencji i rozmaitość wersyfikacji; odnosi się do nich, interpretując utwór) – dokonuje analizy i interpretacji III części *Dziadów*, wykorzystując terminy: martyrologia, prometeizm, mistycyzm, mesjanizm – wskazuje sceny historyczne – wykorzystuje kontekst historyczny, biograficzny, kulturowy (idee epoki romantyzmu) i filozoficzny do interpretacji utworu – *interpretuje *Dziady* jako dramat o przemianie człowieka – *interpretuje III część *Dziadów* jako dramat historiozoficzny – odnajduje w dramacie ocenę narodu polskiego – interpretuje III część *Dziadów* jako dramat, w którym toczy się walka dobra ze złem symbolizowanym przez despotyzm carski – charakteryzuje Konrada jako bohatera romantycznego – wyjaśnia, czym była improwizacja w życiu romantycznych salonów; wymienia postacie słynnych improwizatorów (np. Chopin, Paganini, Liszt) – charakteryzuje język i styl różnych scen dramatu – wykazuje zróżnicowanie stylistyczne dzieła – odnajduje elementy stylu potocznego (języka mówionego), żargonu więziennego, stylizacji biblijnej –analizuje teatralną i/lub filmową interpretację III części *Dziadów*; uwzględnia specyfikę tworzywa teatralnego i filmowego, wskazuje charakterystyczne środki teatralne i/lub filmowe –określa, jaki przekaz niesie filmowa i/lub sceniczna realizacja dramatu romantycznego; porównuje go z przekazem arcydzieła Mickiewicza, określając idee i wartości niesione przez każde z dzieł – *odnajduje aluzje i nawiązania do *Dziadów* w literaturze XX w. – *wyjaśnia, jakie wartości dostrzegają w *Dziadach* współcześni twórcy teatru –porównuje *Zemstę* z dramatami Mickiewicza (i – ewentualnie Słowackiego) pod względem tematyki, konwencji gatunkowej, języka artystycznego –interpretuje *Zemstę*, odnosząc do niej określenia: komedia postaci, komizm języka, komizm sytuacyjny

			–przedstawia sposób ukazania świata sarmackiego w *Zemście*
Słowo i czyn – czyli o polskim wybijaniu się na niepodległość. Romantyczna wizja historii	2	*C. Delavigne, K. Sienkiewicz, *Warszawianka* Malarstwo: P. Michałowski, *Bitwa pod Somosierrą* J. Kossak, *Tadeusz Kościuszko* J. Suchodolski, *Śmierć ks. Józefa…* A. Scheffer, *Polonia* F. Goya, *Rozstrzelanie powstańców madryckich* Muzyka: F. Liszt, *Salve Polonia*, *interludium z oratorium Św. Stanisław* (fragm.) F. Chopin, *Polonez As-dur* op. 53, zwany *Heroicznym* J. Kaczmarski, *Mury*	– określa źródła romantycznego zainteresowania historią; wskazuje historię jako ważny temat sztuki romantycznej – wyjaśnia, jak romantycy pojmowali historię – na podstawie utworów literackich i dzieł malarskich charakteryzuje bitwę jako jeden z ulubionych tematów romantycznych – wskazuje w literaturze i malarstwie przykłady apoteozy „pięknej śmierci” za ojczyznę – wyjaśnia przyczyny romantycznej popularności idei walki narodowowyzwoleńczej oraz haseł „za waszą i naszą wolność”; wyjaśnia, na czym polegał romantyczny kult wolności – wymienia polskich romantycznych bohaterów narodowych – wyjaśnia, jak romantycy pojmowali naród (duchowa wspólnota i kulturowa) – rozpoznaje cechy stylu patetycznego, w swoich wypowiedziach używa poprawnie terminów:patos, styl patetyczny, poezja tyrtejska – wskazuje tematy, które w romantyzmie przedstawiano, wykorzystując styl patetyczny – podaje przykłady pieśni i pokrewnych gatunków lirycznych ważnych dla literatury romantyzmu – wskazuje różne znaczenia słowa „pieśń”, odwołując się do źródeł liryki (poezji melicznej) i toposu liry – wskazuje poetyckie wykładniki rytmiczności omawianych utworów – wyjaśnia termin „poezja tyrtejska”, odnosząc go do konkretnych utworów romantycznych – wykorzystując kontekst polityczny, historyczny i kulturowy, wyjaśnia, na czym polegała koncepcja poety-barda i dlaczego odrodziła się w romantyzmie – interpretuje utwór Kaczmarskiego, wykorzystując kontekst polityczny, historyczny i kulturowy – odczytuje utwór jako poezję tyrtejską – w utworze Kaczmarskiego odnajduje nawiązania do romantycznego wzorca poety-barda – rozpoznaje obecne w pieśni romantyczne symbole kulturowe
Między Termopilami a Cheroneą, czyli polski poeta na grobie Agamemnona lub: **Polska – ale jaka?**	1	J. Słowacki, *Grób Agamemnona* J. Słowacki, [*Szli krzycząc...*] J. Jedlicki [*Rząd dusz i pospolitość życia*] (fragm.)	– wyjaśnia, dlaczego polskie życie intelektualne i kulturalne rozwijało się na emigracji – wskazuje, w jaki sposób ten fakt odzwierciedlił się w literaturze (etos emigranta, pielgrzyma zmierzającego do duchowej ojczyzny) – na konkretnych przykładach ukazuje, jak twórcy emigracyjni próbowali kształtować duchowe oblicze narodu – analizując *Grób Agamemnona*, przedstawia ocenę narodu polskiego (a także przyczyny klęski powstania listopadowego) – wskazuje postulatywną funkcję utworów romantycznych (apele o przebudowę społeczną

			i moralne odrodzenie narodu) – wyjaśnia, w jaki sposób literatura i sztuka przyczyniły się do przetrwania narodu bez państwa – dokonuje analizy i interpretacji wierszy Słowackiego: wskazuje ich przesłanie, określa funkcje środków artystycznych – czyta ze zrozumieniem fragment rozprawy naukowej nt. utworów romantycznych – na konkretnych przykładach (np. słownictwa z czytanych utworów) wskazuje zmiany znaczeniowe, jakie zaszły w wyrazach – wykorzystuje słowniki dawnej polszczyzny (w tym dostępne w internecie), omawiając zmiany znaczeniowe analizowanego słownictwa
Rola jednostki wybitnej w historii według Norwida	1	C. Norwid, *Bema pamięci żałobny--rapsod* Malarstwo: J. Kossak, *Bitwa pod Ostrołęką* J. Kossak, *Tadeusz Kościuszko* J. Suchodolski, *Śmierć ks. Józefa…* A. Mickiewicz, *Reduta Ordona* (przypomnienie z gimnazjum)	– przy pomocy nauczyciela dokonuje analizy i interpretacji wiersza Norwida – określa funkcje odrealnienia pogrzebu bohatera – rozpoznaje metaforyczny charakter konduktu pogrzebowego – opisuje kompozycje wiersza i określa jej funkcję – wyjaśnia, na czym polega symboliczny charakter wizji przedstawionej w wierszu – wyjaśnia, jak poeta rozumie rolę wybitnej jednostki w historii – rozpoznaje polską wersję heksametru i określa jego funkcję w utworze – interpretuje wiersz Mickiewicza, wykorzystując kontekst historyczny i kulturowy (idee epoki) – określa formę gatunkową i styl wiersza Mickiewicza, przedstawia sposób prowadzenia narracji i określa jego funkcję – wskazuje literackie sposoby kreowania bohatera; wskazuje środki służące idealizacji i sakralizacji – wskazuje środki stylistyczne służące przedstawieniu bitwy, określa ich funkcje – odczytuje utwór jako poezję tyrtejską, będącą apoteozą pięknej śmierci za ojczyznę
Bohater w poszukiwaniu wartości. Etyczny wymiar czynu.	5	J. Słowacki, *Kordian (*utwór czytany w całości) A. Kowalczykowa, [*Monologi Kordiana*] (fragm.) Z. Raszewski, *Poeci romantyczni i teatr* J. Słowacki, *Balladyna* (przypomnienie z gimnazjum)	– interpretuje fragment aktu I (początek sceny I) ukazujący wewnętrzne rozterki Kordiana – wyjaśnia, w jaki sposób poeta oddał psychologiczną prawdę o młodości – w postaci Kordiana wskazuje niektóre cechy bohatera romantycznego – analizuje polemikę Kordiana z Prezesem, wskazując w niej dialog racji – wskazuje argumenty przedstawione przez każdą z uczestniczących w sporze stron – ocenia moralne racje Kordiana i Prezesa – określa, jakie oskarżenia padają pod adresem Polaków i ustosunkowuje się do nich – *wyjaśnia, dlaczego *Kordiana* możemy uważać za dramat psychologiczny – *w postaci Kordiana odnajduje cechy bohatera romantycznego – przedstawia przyczyny klęski Kordiana – zabiera głos w dyskusji, czy Kordian jest bohaterem przegranym, i uzasadnia swoje zdanie

			– *określa, jaki obraz narodu polskiego rysuje się w *Kordianie* – *wyjaśnia, jak Słowacki interpretuje klęskę powstania listopadowego – interpretuje sceny (*dramat), sytuując je (go) w kontekście historycznym, kulturowym (polemika z Mickiewiczem, idee romantyczne), biograficznym – *wskazuje obecne w dramacie siły, które mają wpływ na rozwój historii – wyjaśnia, jakie było romantyczne rozumienie tragizmu – *przygotowuje referat lub inną formę prezentacji na temat utworów dramatycznych epoki romantyzmu – rozpoznaje ironię i określa jej funkcję
Ojczyzna Polaków – zesłańców, emigrantów, pielgrzymów.	1	A. Mickiewicz, *Epilog Pana Tadeusza;* *Ustęp* z III części *Dziadów*; malarstwo przedstawiające motywy Syberii i zesłańców, m.in. obrazy A. Grottgera, J. Malczewskiego F. Chopin, *Polonez fis-moll* op. 44	–przedstawia obraz emigracji polskiej w Paryżu na podstawie *Epilogu*; wykorzystuje kontekst historyczny i biograficzny –określa przyczyny i funkcje idealizacji ojczyzny w *Epilogu* – charakteryzuje obraz Syberii w literaturze i malarstwie polskim – określa symboliczne sensy wiążące się z Syberią w polskiej literaturze i sztuce XIX w. – interpretuje wybrane dzieła malarskie zawierające motywy zesłańcze – wyjaśnia, w jaki sposób dzieła różnych sztuk ukazują te same idee – w swych komentarzach używa terminów: martyrologia, mistycyzm, symboliczność, sakralizacja – w sposób syntetyczny przedstawia funkcjonowanie motywu wędrowca i pielgrzyma w literaturze romantycznej; odczytuje alegoryczne i symboliczne znaczenia tego motywu
Epopeja? **Romantyczna?** **„Widzę i opisuję", czyli ojczyzna duszy** **Szlachta polska w *Panu Tadeuszu***	6	A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz* (utwór czytany w całości) W. Kilar, *Polonez* z filmu A. Wajdy *Pan Tadeusz* S. Moniuszko, *Aria Skołuby* z opery *Straszny dwór* literatura naukowa, komentarze (fragmenty): A. Witkowska, [*Uchronić od zatraty*] I. Opacki, [*Od rodów –do narodu*] J. Przyboś, *Historia szlachecka, czyli baśń* Cz. Miłosz, *Poemat metafizyczny* J. Bachórz, *Jak pachnie na Litwie Mickiewicza?* ilustracje do *Pana Tadeusza* (podręcznik)	– streszcza akcję i fabułę utworu, uwzględniając kompozycję – wymienia i charakteryzuje postacie – charakteryzuje *Pana Tadeusza* jako epopeję, ale dostrzega też cechy innych gatunków literackich (np. sielanki, poematu opisowego, komedii, satyry, poematu heroikomicznego, *gawędy szlacheckiej, baśni) – w różnych obszarach dzieła wskazuje idealizację utraconej ojczyzny – wyjaśnia kluczową rolę powtarzającego się przymiotnika „ostatni" – *odwołując się do konkretnych fragmentów, wyjaśnia, na czym polegają walory plastyczne dzieła – wyjaśnia funkcje trzynastozgłoskowca i jego związek z antycznym heksametrem – dostrzega opisowość utworu, wskazuje jej przykłady, odwołując się do konkretnych fragmentów (np. opis dworu i jego otoczenia, stroju, broni, serwisu) – charakteryzuje obraz szlachty, jej mentalność, obyczaje, styl życia itd. – wskazuje zróżnicowanie szlachty (magnat Horeszko, dwór szlachecki Sopliców, zaścianek

			Dobrzyńskich); formułuje własne opinie i oceny na temat tej warstwy społecznej – wskazuje różne opisy przyrody, określając ich funkcję – analizuje wybrany opis przyrody, wskazując funkcję środków stylistycznych – wskazuje obecność onomatopei w języku potocznym i określa jej funkcję – określa charakter narracji; charakteryzuje narratora, dostrzegając jego różne oblicza – komentuje osobisty ton pojawiający się w wypowiedziach narratora – charakteryzuje Jacka Soplicę jako bohatera romantycznego – odmiennego od Konrada lub Kordiana – porównuje ilustracje do *Pana Tadeusza* wykonane przez różnych artystów – wygłasza z pamięci wybrane fragmenty utworu – interpretuje *Epilog*, wyjaśniając funkcje zastosowanego w nim kontrastu; wskazuje środki stylistyczne służące idealizacji obrazu ojczyzny – analizuje różne warstwy filmu, odnosząc je do właściwych elementów dzieła; wykorzystuje wiedzę o filmie i jego języku (obraz w ruchu, zdjęcia, muzyka, inne dźwięki, kostiumy, gra aktorów) – pisze recenzję filmu Wajdy – pisze wypracowanie na temat wskazanego aspektu *Pana Tadeusza* (temat do wyboru lub analiza wybranego fragmentu ze wskazówką interpretacyjną) – na konkretnych przykładach wskazuje relacje, jakie mogą zachodzić między znaczeniami wyrazów (np. synonimia, antonimia, polisemia, homonimia); rozpoznaje je – podaje synonimy, antonimy itp. wskazanych wyrazów
Poezja wieszczów	2	J. Słowacki, *Testament mój* C. Norwid, *Fortepian Szopena* T. Kwiatkowski, *Polonez w Hotelu Lambert* F. Schubert, *Podróżzimowa* (np. pieśńnr 8 *In der Fremde*) F. Chopin, *Etiuda c-moll* op. 10 nr 12, zwana Rewolucyjną C. Norwid, *Coś ty Atenom zrobił, Sokratesie...* *Zapytajcie sami*. Rozmowa z Marią Janion pomniki wieszczów romantycznych	– interpretuje wiersz Słowackiego, wychodząc od tytułu i formy podawczej – wskazuje obecne w nim toposy (łódź, sternik, symboliczny pogrzeb poety) – określa funkcje apostrof obecnych w wierszu – interpretuje przesłanie, jakie poeta zostawił narodowi – przy pomocy nauczyciela analizuje i interpretuje wiersz *Fortepian Szopena* – charakteryzuje warstwę brzmieniową utworu – wyjaśnia symbolikę motywów i postaci obecnych w utworze – na podstawie wiersza charakteryzuje najważniejsze założenia Norwidowskiej koncepcji sztuki – wyjaśnia, dlaczego Chopina nazywano „poetą fortepianu” i jakie znaczenia wiązały się z tym określeniem (romantyczna synteza sztuk) – interpretuje sformułowanie: „ideał sięgnął bruku”, podkreślając obecną w nim grę słów (paradoks) – pisze pracę (w formie eseju lub rozprawki) na temat uszlachetniającego wpływu muzyki na człowieka

			– wyjaśnia, kim są postacie przywołane w wierszu Norwida i co je łączy – interpretuje funkcję Norwidowskiego przemilczenia (przypomina też o obecności tego środka artystycznego we wcześniej poznanych utworach) – wygłasza komentarz na temat sensu, jaki dostrzegał Norwid w pośmiertnych losach wielkich ludzi – czyta ze zrozumieniem wywiad z badaczką literatury romantycznej – wyjaśnia, na czym polega romantyczna koncepcja poety-wieszcza – objaśnia etymologię słowa „wieszcz” i jego przesunięcie znaczeniowe – przedstawia patriotyczny wymiar poezji wieszczów i jej rolę w zachowaniu tożsamości narodu pozbawionego własnego państwa (trwającego w kulturze) – wskazuje przykłady kultu wieszczów i ich utworów w XIX w. i później – *wie, czym jest epigonizm, odróżnia go od tradycji (dziedzictwa) – wyjaśnia pojęcie „kicz”, odwołując się do etymologii tego słowa – *interpretuje wiersze współczesnych poetów, znajdując w nich różne realizacje motywu romantycznego wieszcza – *wskazuje antybrązowniczy charakter utworu Bursy – *w czytanych wierszach odnajduje i ocenia próby ożywienia pomnikowych postaci wieszczów
Cechy języka i stylu romantyzmu (synteza	1		– przedstawia uwarunkowania polityczne i ideowe, które wpłynęły na język romantyzmu – wymienia najważniejsze cechy języka utworów romantycznych (m.in. potoczność języka, prozaizmy, nawiązania do twórczości ludowej, orientalizmy; stosowanie niedopowiedzeń, peryfraz i metafor, stosowanie wyrazów rzadkich i dawnych itp.); wskazuje je w czytanych utworach –określa główne przemiany polszczyzny w pierwszej połowie XIX w. – w czytanych utworach wskazuje cechy języka typowe dla romantyzmu – przedstawia spór klasyków z romantykami o język
Synteza romantyzmu <u>Zagadnienia:</u> Romantyzm jako epoka buntu. Nowe idee poznawcze. Indywidualizm romantyczny. Człowiek wobec natury. Historia polem zmagań sił	2	Poznane wcześniej i/lub dodatkowe utwory romantyczne i zawierające aluzje do romantyzmu, np.: C. Norwid, *Ostatni despotyzm*; W. Gombrowicz, *Ferdydurke* (fragment *Lekcja polskiego*), O. Nash, *Ty, ja i P.B. Shelley*	– na podstawie znanych utworów przedstawia główne postawy, prądy filozoficzne i kierunki epoki – na wybranych przykładach charakteryzuje główne gatunki romantyczne: balladę, powieść poetycką, dramat romantyczny, poemat dygresyjny – wyjaśnia znaczenie kategorii: bunt, młodość, miłość, wolność, rewolucja, lud, wieszcz w epoce romantyzmu – charakteryzuje kategorię bohatera romantycznego – wyjaśnia romantyczne rozumienie tragizmu – omawiając utwory, używa poprawnie terminów: synkretyzm rodzajowy i gatunkowy, ironia

nadprzyrodzo- nych i aktywności człowieka. Bohater romantyczny. Miłość romantyczna. Dramat romantyczny jako odbicie egzystencji. Nowa estetyka (synkretyzm, synteza sztuk, sztuka wyrazem wolności).			romantyczna, wzniosłość, groteska, absurd, retrospekcja – czyta ze zrozumieniem tekst z podręcznika na temat dyskusji i debaty; stosuje się do zasad i zaleceń, uczestnicząc w dyskusji klasowej
Praca klasowa nr 6 wraz z poprawą 3 godz.			